

AKCIJA

AMNESTY INTERNATIONAL

LETO 14, ŠTEVILKA 2, SEPTEMBER 2017

FREE İLKNUR ÜSTÜN

FREE VEI ACU

TU
FREE T
IRAN RIGHTS

AVAAZ #Free

ZAPRTA DIREKTORICA IN PREDSEDNIK TURŠKE AMNESTY

ODLOČIMO SE ZA REŠEVANJE
ŽIVLJENJ V SREDOZEMLJU!

PRILOGA:
ŠOLA ČLOVEKOVIH PRAVIC

 www.amnesty.si

 AmnestySlovenia

 Amnesty Slovenije

 AmnestySlovenia

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Pošljite SMS s ključno besedo Amnesty5 na 1919 in prispevali boste 5 EUR. Več: www.amnesty.si/Amnesty5

03 AKCIJI NA POT
»ČE JE VEČINA LJUDI NA TVOJI STRANI, NE SMEŠ IZGUBITI UPANJA ALI DOVOLITI, DA TE STRAH OHROMI«

04 AKTUALNIK

06 POD ŽAROMETOM

TURČIJA: ZAPRTA DIREKTORICA IN PREDSEDNIK TURŠKE AMNESTY

09 ZAKAJ NAS VSE ZADEVA ARETACIJA TRENERJEV ZA IT?
10 EU UDEJANJA »RECEPT ZA ŠE VEČ TRPLJENJA«

12 BODO TA TEDEN UBITI ŠTIRJE OKOLJSKI AKTIVISTI?

13 ZAKAJ RAD_A DELAŠ PRI AMNESTY?

14 POGOVOR Z USTANOVITELJEM ART FOR AMNESTY: »PRIDNE ŽENSKÉ (IN MOŠKI) REDKO PRIDEJO V ZGODOVINO«

16 VKLJUČUJOČA RABA JEZIKA: KAJ IMA TO S ČLOVEKOVIMI PRAVICAMI?

18 VRTIMO SVET
JUŽNI SUDAN: »POSILILI SO ME, KER SEM NUERKA ...«

19 NA KRATKO PO SVETU

20 AKTIVIZEM
NA POTI OB ŽICI SKUPAJ ZA BOLJŠI SVET

21 PARADA PONOSA 2017: TUDI V ZNAMENJU ČEČENIJE

22 PISMA REŠUJEJO ŽIVLJENJA

24 NAROČILNICA ZA SLIKANICO POMISLI

**SREDINA
ŠOLA ČLOVEKOVIMI PRAVIC**

Zaradi ohranjanja neodvisnosti in nepristranskosti za naše delo proti kršitvam človekovih pravic ne sprejemamo denarja od države. Državna sredstva sprejemamo le za posamezne projekte učenja človekovih pravic.

Akcija izhaja do 3-krat letno. Urednica: **Metka Naglič**. Oblikovna zasnova: **Marko Kadič**. DTP: **RumenaPika**. Tisk: **Evrografis**. Naklada: **7700**. ISSN: 2232-3198
Al Slovenije, Dunajska 5, 1000 Ljubljana. Tel.: 01 426 93 77; faks: 01 426 93 65.
E-pošta: amnesty@amnesty.si Splet: www.amnesty.si TRR: 1010-0005-1940-973
Stališča avtorjev, objavljena v Akciji, niso nujno tudi stališča AI.

ČE JE VEČINA LJUDI NA TVOJI STRANI, NE SMEŠ IZGUBITI UPANJA ALI DOVOLITI, DA TE STRAH OHROMI,

Idil je pronicljiva ter trdno pozitivna in optimistična ženska. Ljubi književnost, gledališče in temeljite razprave, v katerih človekove pravice vešče in dosledno obravnava skozi poznavanje filozofije, zgodovine in političnih kontekstov. Predana je doseganju sprememb za človekove pravice. Direktorica turške Amnesty je v organizaciji pričela delati preteklo leto, a sva se spoznali šele marca letos na sestanku vodij sekcij Amnesty. Njena pomirjenost in nasmejanost sta bili v globokem kontrastu s kontekstom, iz katerega je prihajala. Pravzaprav je bila v kontrastu tudi z večino ostalih kolegov in kolegic, ki po nekem ključu, za katerega se zdi, da sledi resnosti obravnavanih tem, na sestankih bolj kot mehko in optimizem izžarevajo/mo skrb in resnost. Idil je predstavljala svežino v več pogledih.

Idil je danes v najbolj varovanem in zloglasnem turškem zaporu v Istanbulu. Skupaj z drugimi desetimi zagovorniki človekovih pravic, med njimi Özlem, ki je bila ena izmed ustanoviteljic Amnesty International v Turčiji, so jo aretirali med običajno delavnico o digitalni varnosti. Absurdna obtožnica jo bremeni sodelovanja z oboroženo teroristično skupino, za kar ji grozi do deset let zaporu. Na najvišji stopnji varovanja in ker nima ožjih sorodnikov, jo za zgolj eno uro na teden lahko obišče le njen odvetnik.

Taner Kiliç, predsednik turške sekcije, je bil aretiran že slab mesec poprej. Sedaj je v zaporu v Izmiru, v celici s še 23 sojetniki in samo 12 posteljami. Varnostna stopnja njegovega zaporu je nižja in trikrat tedensko ga lahko obišče družina. Grozi mu do 15 let zaporu, neutemeljeno so ga obtožili članstva v »teroristični organizaciji Fethullah Gülena«.

Idil in Taner sta z »istanbulskimi devetimi« le del množice več kot 47.000 zaprtih in več kot 150.000 tistih, proti katerim potekajo kazenske preiskave. Gotovo sta trenutno v najhujšem položaju, a žal se varnostni položaj aktivistov in aktivistk ter zaposlenih iz številnih drugih sekcij podobno hudo slabša. Kolege iz venezuelske sekcije so obstreljevali in življenje v državi, kjer mesečna plača znaša 11 ameriških dolarjev, je še veliko huje, kot si lahko predstavljamo zgolj iz medijskih poročanj. Tudi v Moldaviji, Mehiki, na Madžarskem, Poljskem in v Keniji se srečujejo z grožnjami in krčenjem svobodnega prostora za delo.

Med pogovorom z Idil sem se spraševala, koliko poguma je potrebnega, da vsak dan opravlja delo, pri katerem ne ve, ali se bo zvečer vrnila domov ali pa bo dan zaključila v zaporu ali morda poškodovana. In enako velja za kolegico iz mehiške sekcije in številne druge. Odgovor najdem v Idilinem pismu direktorici moldavske sekcije AI v odgovoru na njeno poročanje o slabšanju stanja človekovih pravic v Moldaviji in vse težjih pogojih dela za AI: »... Rečem lahko tudi, da pri taktikah zastraševanja in politikah strahu obstaja točka, ko se ljudje zanje ne zmenijo več. Najbrž človek lahko prenese le določeno mero strahu in zatiranja. Ko preide to točko, se lahko zgodi karkoli, saj te dobro uveljavljene taktike ne delujejo več. Če je večina ljudi na tvoji strani, ne smeš izgubiti upanja ali dovoliti, da te strah ohromi. Bati se je zelo človeško in vsi se od časa do časa bojimo.«

Ob zadnjem obisku odvetnika je Idil prosila, naj ji pišemo. Tudi če bo pisma prejela z zamudo. In če se bodo pisma vrnila, prosi, naj jih shranimo in ponovno pošljemo, ko bo na prostosti. Če se boste odločili za to, se obrnite na nas za naslov.

Nataša Posel, direktorica

Žal se varnostni položaj aktivistov in aktivistk ter zaposlenih iz številnih drugih sekcij podobno hudo slabša.

Sredi avgusta, v času priprave Akcije, je v Rimu potekalo Zasedanje mednarodnega sveta (znano po angleški kratici ICM). Poleg drugih odločitev je bila tam sprejeta reforma upravljanja našega gibanja; med drugim sprememba glasovalnih pravic sekcij, urnik srečevanja na najvišjih sestankih in s tem povezana posodobitev statuta. Vse izveste v naslednji (novembrski) Akciji, že zdaj pa najdete informacije na www.amnesty.si/ICM17.

Iz podpisanih apelov za izpustitev v Turčiji zaprtih zagovornikov človekovih pravic smo na ICM ustvarili fotozid, ki ga je pripravila Amnesty Venezuela.

Udeleženci_ke smo se pridružili tudi fotopeticiji za reševanje življenj beguncev_k, ki umirajo med prečkanjem Sredozemlja. Več na straneh 10 in 11; peticija pa v rubriki Pisma rešujejo življenja.

Delegacija slovenske Amnesty na ICM v Rimu (z leve): član izvršnega odbora in blagajnik Janez Kozamernik, direktorica Nataša Posel in iz pisarne še Ana Čemažar ter predsednica Sabina Živec.

Ob prirsčnih ilustracijah Jeana Julliena v slikanici Pomisli, ki bo izšla na svetovni dan miru, 21. septembra, se ustni kotički kar sami od sebe privihajo navzgor. In potem še verzi! Gre za legendarno Lennonovo pesem Imagine, ki jo je sijajno prepešnil Milan Dekleva. Bi s svojim otrokom spremljali na poti miru goloba pismonošo? Več informacij in naročilnica na zadnji strani.

Izvršni odbor AIS: Zlatko Bojanovič, blagajnik Janez Kozamernik, Denis Švigelj, Špela Repič in predsednica Sabina Živec (z leve).

Iz 23 držav so prišli udeleženke in udeleženci usposabljanja v Londonu, ki so skupinsko fotografiranje izkoristili tudi za apeliranje turškim oblastem, naj izpustijo predsednika tamkajšnje Amnesty – takrat za zapahi še ni bilo tudi direktorice Idil Eser (več o razmerah v Turčiji preberite v glavnem članku).

Ekipa za zbiranje sredstev Od vrat do vrat vas obišče kar doma.

SPREMINJAJMO SVET NA BOLJE

VSAK PO SVOJIH MOČEH. KDOR HOČE, ZMORE.

Spoštovani,

iskrena hvala za priložnost, da s skromnim prispevkom podprem Vaša prizadevanja za spreminjanje sveta na bolje. Pesnik pravi: »Ta svet je pesmi vreden ...« Naj bo tako za vse!

Z globokim spoštovanjem vsem skupaj in vsakemu posebej želim, da ostanete zvesti načelom Amnesty International. Ko sem bila še »aktivna«, sem v svoja predavanja in učne delavnice ob vsaki priložnosti vtakala tudi pomen nenasilne komunikacije, izogibanja strupeni retoriki in predvsem pomen krepitve empatije. Še vedno si ob občasnih predavanjih in prostovoljnem delu prizadevam, da ljudje ponotranjimo pot preko sebe do drugih. Verjemite, da je to najbolj vredno v življenju, čeprav se včasih komu zdi, da se ne splača.

S spoštovanjem, Katarina Lavš Mejač

Zelo smo se razveselili tega prijaznega pisma upokojene profesorice psihologije in pedagogike, ki ostaja aktivna in še izvaja predavanja. Poslala nam ga je skupaj z obrazcem za svojo mesečno donacijo za Amnesty in ga objavljamo z njeno privolitvijo. Hvala za lepe besede in dobrodošli med nami!

KOMISAR ZA ČLOVEKOVE PRAVICE KRITIČEN

Julija je izšlo poročilo Komisarja Sveta Evrope za človekove pravice Nilsa Muižnieksa, ki je marca obiskal Slovenijo. Takrat je med drugim šel tudi v romska naselja, kjer je videl dejansko stanje, življenje brez vode in »učinkovitost« vladnih cistern za vodo, ki so že vsaj od začetka leta v Škocjanu prazne. Komisar je take življenjske razmere odkrito poimenoval grozljive in oblasti pozval k takojšnjemu ukrepanju. Izpostaviti velja še njegovo ugotovitev, da so programi predšolske vzgoje (vrtci) v romskih naseljih oblika prikrite segregacije. Poročilo izpostavlja tudi

nujnost nadaljnega urejanja položaja izbrisanih ter opozarja, da bi morala država izbris kot temo človekovih pravic vključiti v šolske programe. Kritičen je bil tudi glede zagotavljanja pravic beguncev. Več: www.amnesty.si/odziv-porocilo-komisarjase. (B. K.)

NOV IZVRŠNI ODBOR

Na majskem zboru članov smo potrdili finančno in vsebinsko poročilo za 2016 ter finančni in vsebinski načrt za 2017. V izvršni odbor, ki nadzira delo organizacije, so bili izvoljeni: predsednica Sabina Živec, blagajnik Janez Kozamernik ter člani Zlatko Bojanovič, Denis Švigelj in Špela Repič. V nadzorni odbor so bili izvoljeni Grega Milčinski, Primož Kunaver in Alenka Perger; v disciplinsko komisijo pa Luka Čavka, Alenka Mrakovčič in Romana Zidar. Pri vseh gre za prostovoljne, neplačane funkcije. Hvala za trud.

FILM TO LIGHT A CANDLE

Predvidoma 27. oktobra bo v ljubljanskem Mestnem muzeju prikazan film To Light a Candle avtorja Maziarja Baharija o slabih razmerah verske manjšine Baha'ijev v Iranu. Osredotoča se na odrekanje pravice do visokošolskega izobraževanja in tajno univerzo, ki so jo zato ustanovili. Baharija je Amnesty razglasila za zapornika vesti, ko so ga iranske oblasti leta 2009 zaprle. Za več informacij spremljajte našo spletno stran.

NA USPOSABLJANJU O BEGUNCIH IN ZAGOVORNIKI ČLOVEKOVIH PRAVIC

Junija je bilo v Londonu globalno usposabljanje Amnesty The Power to Act!, ki sta se ga iz udeležili tudi naša prostovoljka Alenka Mrakovčič in iz pisarne Ana Čemažar. Cilj usposabljanja je bil (mlade) aktiviste_tke in zaposlene usposobiti za izvajanje učenja človekovih pravic in različnih učnih aktivnosti, ki bodo mlade opolnomočili za bolj aktivno zavzemanje za pravice beguncev_k in zagovornic_kov človekovih pravic. Med primeri dobrih praks smo predstavili našo namizno igro o beguncih, novi namizni igri o izjemnih ljudeh ter zbirko jezikovnih kartic (več o tem v prilogi). (A. Č.)

POMAGAJTE NAM NADALJEVATI PRAVLJICO

Verjetno ste zasledili, da na Amnesty že nekaj časa izvajamo projekt Od vrat do vrat – iskanje novih članov, kot pove že ime, od vrat do vrat. Na projektu delata dve ekipi, ena v Ljubljani, druga v Mariboru. Radi bi napisali, da delo poteka kot v pravljici. A žal ne.

Vsaka pravljica se enkrat malo prekine. Tokrat se je idila prekinila zato, ker se je vodja mariborske ekipe Eva preselila v Ljubljano, se pridružila ljubljanski ekipi, ekipa v največjem štajerskem mestu pa je ostala brez najpomembnejše članice.

Zdaj iščemo nekoga, ki bo prevzel uspešno vodenje mariborske ekipe. **Delo obsega:** vodenje ekipe sodelavcev, iskanje novih sodelavcev na projektu in njihovo izobraževanje, skrb za njihovo motivacijo, delo z ekipo in iskanje novih članov in članic. Prijave zbiramo do torka, **5. septembra 2017.**

Novemu sodelavcu ali sodelavki nudimo možnost redne zaposlitve za polovični delovni čas, delo v super, nasmejani ekipi, izobraževanje pred pričetkom in tekom dela, možnost dolgoročnega dela, stimulatívno plačilo (fiksni in stimulatívni del) in redno plačilo v prvih dneh naslednjega meseca.

Delo poteka v popoldanskem času od ponedeljka do četrta. Primerno je tako za študente, ki zaključujete študij, kot za tiste, ki potrebujete zaposlitev ali možnost dodatnega zaslužka. Idealen kandidat ali kandidatka zna delati z ljudmi, ima veliko potrpljenja in k delu pristopa s pozitivnim razpoloženjem.

Če se vidite v delu z nami, se prijavite na e-naslovu: miha.ahacic@amnesty.si. V zadevo sporočila vpišite »vodja ekipe«. Na voljo smo za dodatne informacije. **Pridružite se nam in postanite del uspešnega projekta,** seveda pa na delo opozorite še druge, ki jih utegne zanimati. (M. A.)

ZA VEČ NOVIC POJDITE NA
www.amnesty.si

TURČIJA

ZAPRTA DIREKTORICA IN PREDSEDNIK TURŠKE AMNESTY

V AMNESTY ZAZNAMUJEMO ŽALOSTEN »REKORD« – V 56 LETIH NAŠEGA OBSTOJA ŠE NIKOLI DOSLEJ NISTA BILA V NOBENI DRŽAVI, KJER DELUJEMO, HKRATI ZAPRTA VODILNA ČLOVEKA ORGANIZACIJE, ZDAJ PA SE JE TO ZGODILO V TURČIJI. JUNIJA SO ARETIRALI PREDSEDNIKA TURŠKE AMNESTY, KAKŠEN MESEC KASNEJE PA ŠE DIREKTORICO. NA PODLAGI POVSEM NEOSNOVANIH OBTOŽB OSTAJATA ZA ZAPAHI.

V Amnesty Turčija imajo tako ureditev kot tudi v slovenski: predsednik Taner Kiliç opravlja svojo funkcijo kot prostovoljec, sicer je odvetnik za človekove pravice. Direktorska funkcija, na kateri je od pomladi 2016 Idil Eser, pa je profesionalna.

Njuna aretacija je del širšega zatiranja civilne družbe, ki sledi lansnemu neuspelemu poskusu državnega udara. Seveda morajo odgovorni za omenjeni krvavi udar za svoja dejanja odgovarjati, a to, čemur smo priča v Turčiji, je široko razširjeno preganjanje zaposlenih v medijih, javnem sektorju, akademski sferi in na področju varstva človekovih pravic. Opuščeni ali pridržani so bili tisoči ljudi, ki niso imeli nobene povezave s poskusom udara.

SPOREN BYLOCK, O KATEREM TANER NE VE NIČ ...

Kiliça so skupaj s še 22 drugimi odvetniki, ki delujejo v mestu Izmir, pridržali 6. junija zaradi suma vpletenosti v gibanje Fethullah Gülen. Na zaslišanju na sodišču v tem zahodnem turškem mestu so ga obtožili članstva v »teroristični organizaciji Fethullaha Gülena« in mu naložili pridržanje do sojenja. Turška vlada krivi za poskus udara Fethullaha Gülena, klerika, ki živi v ZDA; njegovo gibanje je po poskusu udara označila za teroristično organizacijo. To je tlakovalo pot za to, da so samovoljno pridržali tisoče ljudi.

Oblasti so glede domnevne povezave Tanerja Kiliça z gibanjem Gülen omenile le, da naj bi bila na njegovem telefonu avgusta 2014 aplikacija Bylock za varno pošiljanje sporočil, za katero oblasti pravijo, da jo uporabljajo pripadniki »fetulahistične teroristične organizacije«.

Za to trditev niso predložili nikakršnih dokazov, Taner Kiliç pa zanika, da bi si kadarkoli naložil ali uporabljal Bylock ali celo sploh slišal za to aplikacijo, dokler niso o njeni domnevni uporabi široko poročali v povezavi z nedavnimi pridržanji in pregoni. V resnici Kiliç ni niti podpornik niti sledilec gibanja Fethullah Gülen; pravzaprav je bil celo kritičen do njegove vloge v Turčiji.

ARETACIJE NA DELAVNICI O ČLOVEKOVIH PRAVICAH

Seveda smo se v Amnesty po vsem svetu zganili in takoj sprožili kampanjo za njegovo izpustitev. Še ne cel mesec kasneje, 5. julija, pa je prišla nova slaba novica: direktorica Amnesty Turčije Idil Eser je bila takrat aretirana na otoku Büyükada pri Istanbulu skupaj s še sedmimi drugimi zagovorniki človekovih pravic, s katerimi je bila na rutinski delavnici. Gre za İlknur Üstün (Women's Coalition), Günel Kurşun, (odvetnik; Human Rights Agenda Association), Nalan Erkem (odvetnica; Citizens Assembly), Nejat Taştan (Equal Rights Watch Association), Özlem Dalkıran (Citizens' Assembly), Şeyhmuz Özbekli (odvetnik), Veli Acu (Human Rights Agenda Association).

»Le v Turčiji je mogoče, da so najpomembnejši zagovorniki človekovih pravic priprti na podlagi absurdnih obtožb, ljudje, ki so svoja življenja posvetili nasprotovanju nasilju, pa obdolženi članstva v 'oboroženi teroristični organizaciji'. Dobro smo, vendar potrebujemo vašo podporo.«

Günel Kurşun

»Delala sem na preprečevanju tega, da bi kdorkoli moral skozi pravni absurd, ki ga zdaj prestajam jaz.«

Idil Eser

Aretirali so tudi oba izvajalca usposabljanj – švedskega državljana Alija Gharavija, strateškega svetovalca za informacijsko tehnologijo, in nemškega državljana Petra Steudtnerja, izvajalca usposabljanj za nenasilje (več o tem vidiku preberite na strani 9).

Vse preiskujejo na podlagi neutemeljenega suma »storitve zločina v imenu teroristične organizacije«; osem jih ostaja zaprtih, tudi Idil. Zanje – in tudi za Tanerja – lahko podpišete apel na naši spletni strani, najdete pa ga tudi v tej reviji, v rubriki Pisma rešujejo življenje.

OGORČENJE ŠIROM SVETA

Na aretacije so se z ogorčenjem odzvali ljudje širom sveta. Tisoči so že podpisali naše spletne akcije in organizirali ali se udeležili protestov. Visoki predstavnici EU za zunanjo politiko Federici Mogherini je naš generalni sekretar Salil Shetty pred srečanjem s turškim zunanjim ministrom konec julija predal skoraj 900.000 podpisov ljudi s pozivom, naj se zavzame za izpustitev pridržanih zagovornikov človekovih pravic. Šlo je za skupno peticijo z Avaazom – Özlem, ki je sicer tudi ustanovna članica turške Amnesty, je zaposlena pri tej organizaciji.

V številnih institucijah – od Evropske komisije do komisarja Sveta Evrope za človekove pravice – so se zavzeli za izpustitev pridržanih. Izrekle pa so se tudi številne države; zlasti ostri so bili v Nemčiji.

Z njihovega zunanjega ministrstva so 18. julija sporočili: »Trditve o terorističnih povezavah so absurdne. Šokantno je Amnesty in druge organizacije za človekove pravice obtoževati terorizma.« Angela Merkel pa je dejala: »To je še en primer, kjer so po našem mnenju nedolžni ljudje ujeti v mline pravosodnega sistema in končajo v pridržanju Solidarni smo s [Petrom Steudtnerjem] in z vsemi drugimi aretiranimi ... nemška vlada bo naredila vse, kar lahko, in na vseh ravneh, da bi zagotovila njegovo izpustitev.«

Veseli smo, da se je odzval tudi slovenski predsednik Borut Pahor, ki je govoril z namestnikom turške veleposlanice v Sloveniji, izrazil zaskrbljenost glede razmer in se zavzel za izpustitev naših pridržanih kolega in kolegice.

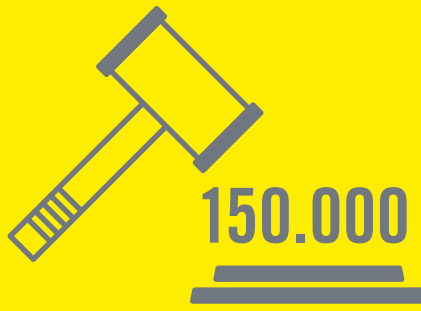
Za vse sprotne informacije glede nadaljnega razvoja dogodkov, prosimo, spremljajte našo spletno stran, vabljeni tudi k ukrepanju s podpisom peticije (stran 22). Sodeč po dogajanju v preteklem letu lahko postanejo ta pridržanja dolgotrajna ...

»Celo življenje sem že del boja za enakopravnost in svobodo žensk ter pravičnost. Naprej me žene vera v ljudi, s katerimi smo skupaj v tem boju, in prepričanje legitimnosti tega boja. Ni nas malo, nismo majhni. Ponosno bom nadaljevala svoj boj, dokler ne bodo vse ženske enakopravne in svobodne ter bo pravica za vse.«

İlknur Üstün

Zaprli več kot 47.000 ljudi, med njimi tudi preko 130 zaposlenih v medijih. V Turčiji je zaprtih več novinarjev kot kjerkoli drugje na svetu.

Proti približno 150.000 ljudem potekajo kazenske preiskave.

Samovoljno so odpustili preko 100.000 zaposlenih v javnem sektorju. Službe je izgubilo tudi okoli 2500 zaposlenih v medijih.

Na udaru celi sektorji družbe – zatiranje v Turčiji po neuspelem poskusu udara julija 2016

100.000 ODPUŠČENIH V JAVNEM SEKTORJU, NAJVEČ ZAPRTIH NOVINARJEV

Odbor za zaščito novinarjev je letos Turčijo razglasil za državo, kjer je zaprtih največ novinarjev na svetu. V Amnesty smo ob svetovnem dnevu svobode medijev, 3. maju, opozorili, da je resnost represije turške vlade nad mediji tolikšna, da so jo nekateri opisali kot »smrt novinarstva«. Od neuspelega poskusa udara julija lani so zaprli najmanj 156 medijskih hiš, po ocenah je 2500 zaposlenih v medijih izgubilo službe.

Dolgotrajna pridržanja pred sojenjem so postala običajna. Obtožbe proti zaposlenim v medijih so pogosto izmišljene, včasih povsem absurde ali popolnoma brez dokazov za neko konkretno kaznivo dejanje. Kot recimo obtožba zoper časopisnega urednika Ahmeta Altana, ki so ga septembra 2016 aretirali skupaj z bratom, akademikom Mehmetom Altanom. Krivijo ju, da sta na predvečer poskusa udara njegovim načrtovalcem »pošiljala prikrita sporočila«, ko sta sodelovala v neki televizijski razpravi.

Novinarje so aretirali in obtožili terorističnih kaznivih dejanj na podlagi njihovih zapisov na Twitterju, karikatur, ki so jih ustvarili, ali pa izraženih mnenj. To je del širšega zatiranja ljudi, domnevnih kritičnih do vlade, v okviru katerega je pristalo v pridržanju pred sojenjem 47.000 ljudi, samovoljno pa so odpustili več kot 100.000 zaposlenih v javnem sektorju.

Ta množična odpuščanja imajo katastrofalne posledice. V Amnesty smo ugotovili, da se desetisoči odpuščenih ljudi, med njimi zdravstveno osebje, policisti, učitelji, akademiki in vojaki, ki so bili označeni za »teroriste«, le stežka preživljajo. Veliko jih ne more več nadaljevati karier, zablokirane imajo alternativne zaposlitvene priložnosti. Preklicali so jim potne liste, tako da službe ne morejo najti niti v tujini.

Odpuščeni so v pogovorih z Amnesty opisovali, da nimajo drugih možnosti podpore, niti socialnih transferjev, in da so prisiljeni živeti od prihrankov, se zanašati na podporo prijateljev in družine, delati na sivem trgu ali nekako preživeti od majhnih prispevkov, ki jih dobijo od sindikatov. V poklicih, ki jih regulira država, npr. primer pravo in poučevanje, številni odpuščeni ne smejo delati v zasebnem sektorju. Tudi odpuščenim policistom in vojakom odlok prepoveduje, da bi našli podobno službo v zasebnem sektorju. Tistih nekaj, ki jim je dovoljeno nadaljevati kariero v zasebnem sektorju, kot npr. zdravstveno osebje, težko najde službe, še zlasti primerljive s prejšnjimi.

Nekdanji zaposleni v lokalni vladi je Amnesty povedal: »Če te kdorkoli hoče izbrisati iz institucije, te samo imenuje za gulinista.« Akademičarka, ki je bila odpuščena avgusta 2016, je dejala: »Sin ni hotel v šolo, drugi otroci so se spravljali nanj, pravili so, da je njegova mama teroristka in izdajalka.«

Nobenemu od ljudi, ki jih je intervjuvala Amnesty, niso dali pojasnila za odpustitev, razen splošnih navedb povezav s terorističnimi skupinami. A kljub očitni samovoljnosti odločitev o odpuščanju, jim učinkovit pritožbeni postopek ni na voljo. (M. N.)

»Zaradi tega pridržanja in teh neosnovanih obtožb proti meni kot aktivistu za človekove pravice in humanitarnemu delavcu vidim, kako utemeljen in potreben je naš boj. Človekove pravice za vse in zdaj, brez diskriminacije.«

Veli Acu

ZAKAJ NAS VSE ZADEVA ARETACIJA TRENERJEV ZA IT?

Ko so kolegi in kolegice Alija Gharavija in Petra Steudtnerja slišali, da so ju v Turčiji, skupaj s šestimi uglednimi predstavniki turških nevladnih organizacij, pridržali, so sklepali, da gre za nesporazum. Ali, švedski svetovalec za strateško informacijsko tehnologijo (IT), in Peter, nemški trener za nenasilje in dobro počutje, sta v Istanbulu izvajala rutinsko delavnico kot že velikokrat prej, tudi v tako oddaljenih državah, kot sta Mehika in Pakistan. Prvič pa sta zaradi svojega dela pristala na policijski postaji. A ni šlo za nesporazum. Po 12 dneh v policijskem pridržanju so za oba podaljšali pridržanje v zaporu.

Alijeva in Petrova delavnica, ki se je širše osredotočala na varnost in dobro počutje zagovornikov človekovih pravic, je pokrivala tudi digitalno varnost – kako biti varen na spletu. To turškimi oblastem, ki so vedno bolj nestrpne do vsakršnega disidentstva, ni bilo všeč in verjetno sta se znašla v nemilosti oblasti takoj, ko sta vstopila v Turčijo. Srhljivo odkrito je komentar, objavljen v državnem dnevniku Türkiye teden dni po njuni aretaciji, podrobno opisoval, kako so »obveščevalne službe sledile [delavnici] v fazi načrtovanja ... Vedeli so vse – do njihovega dihanja.«

Ali in Peter naj bi bila kreatorja »vstaje«, dokaz naj bi bil usposabljanje o »varnosti mobilne opreme, varnih aplikacijah in komunikaciji«. Te navedbe so smešne. Ali je moj prijatelj in kolega in skozi leta sem imela srečo, da sem se udeležila nekaterih njegovih delavnic. Daleč od »visokotehnoloških tajnih usposabljanj«, ki si jih zamišlja turška vlada, te delavnice pokrivajo osnove varnosti na spletu: preproste dobre prakse, kot sta vklop dvostopenjskega overjanja na družbenih omrežjih in ustvarjanje močnih gesel.

Zaščita občutljivih podatkov pred neželenim dostopom ali nadzorom je bistvena za delovanje v modernem svetu, za tiste, ki delajo za človekove pravice, pa je še posebej pomembna. In zato so nevede postali tarče vlade. V letu po nasilnem poskusu udara v Turčiji je stanje človekovih pravic v prostem padu, ljudem so poteptali številne osnovne pravice. Časopisi, univerze in nevladne organizacije izgubljajo zaposlene, ko se svoboda izražanja in delo za človekove pravice na novo definirata kot zločina.

Zaprtje Alija in Petra je najnovejši znak, da se mreža širi tudi na tehnološki kader. Turške oblasti so bile že dolgo sumničave do spletnih komunikacij in so večkrat zablokirale družbena omrežja, kot so Facebook, Twitter in YouTube; v Turčiji je zablokiranih tudi tisoče spletnih strani.

A turške oblasti niso tehnofobi in so hitro izkoristile prednosti nadzora, ki ga omogočajo digitalne komunikacije. Skrb vzbuja informacija britanskega ministrstva za mednarodno trgovino, objavljena na podlagi zahteve po razkritju informacij javnega značaja, ki kaže, da je v prvem četrtletju letos odobrilo licence Turčiji za programsko opremo za prestrezanje telekomunikacij.

Ko so v Turčiji pridržali udeležence delavnice, so nehote pokazali, kako pomembna je digitalna varnost in šifriranje. Hitrost slabšanja razmer na področju človekovih pravic v Turčiji predstavlja ultimativno zavrnitev argumenta, da ljudje, ki nimajo česa skrivati, ne rabijo ščititi svoje zasebnosti. Ali je to, kar delate, vredno skrivanja, presoja vaša vlada – in vlade znajo imeti kaprice, kot je ugotovila tudi napadena turška civilna družba.

Napisala Tanya O'Carroll, svetovalka s področja tehnologije in človekovih pravic pri Amnesty International. Članek je bil objavljen na Motherboard 31. julija 2017. Tu je objavljena skrajšana verzija, celoten članek v slovenščini najdete tu: www.amnesty.si/aretacije-it-turcija.

Digitalna varnost in šifriranje pa nista na udaru le v Turčiji. Tehnologija je povečala možnosti ljudi za svobodo izražanja in napad nanjo raste – vlade po vsem svetu blokirajo ali kriminalizirajo uporabo varnostnih aplikacij, da bi utišale ideje, ki jim niso všeč.

»Podpiranje zagovornikov človekovih pravic in njihovih organizacij ni zločin, ampak pravica.«

Peter Steudtner

Foto: Amnesty International/Richard Burton

Na julijskem protestu v Bruslju je bilo simbolično, v obliki svojih ogromnih podob, z Amnesty tudi 11 zagovornic in zagovornikov človekovih pravic, zaprtih v Turčiji.

POT V EVROPO EU UDEJANJA »RECEPT ZA ŠE VEČ TRPLJENJA«

ZARADI CINIČNIH KUPČIJ Z LIBIJO SO TISOČI V NEVARNOSTI UTOPITVE, POSILSTVA IN MUČENJA. 2017 POSTAJA NAJBOLJ USODNO LETO NA NAJBOLJ SMRTONOSNI MIGRACIJSKI POTI NA SVETU.

Po srednjemediterranski poti begunke_ci in migrantke_i potujejo do Evrope že več kot dve desetletji. V zadnjih treh letih in pol pa se je število ljudi, ki se z obal severne Afrike odpravljajo proti Italiji, bistveno povečalo. Lani jih je v Italijo prišlo 181.400. Letos bo število enako, če ne večje.

Ljudje, ki v poskusu, da dosežejo Evropo, tvegajo svoja življenja, bežijo pred preganjanjem in vojnami ali pa želijo pobegniti iz revščine in si poiskati boljše življenje. Največ jih je iz podsaharske Afrike – iz Nigerije, Gvineje, Slonokoščene obale, Gambije, Senegala in Malija. Našemu raziskovalcu so ljudje, s katerimi je maja govoril na Siciliji, povedali, da so zbežali zaradi političnega preganjanja, zunajsodnih pobojev, mučenja, prisilnega vojaškega služenja, ki se lahko nikoli ne konča. Drugi, ki so obupno želeli do dela, so govorili o tem, kako težko je priti v Evropo po nekih normalnih poteh, z vizo.

Možnosti za varno in legalno pot v Evropo so izjemno omejene. Razloge, zakaj se ljudje odpravljajo na tako nevarna potovanja, lahko razumemo le ob poznavanju njihovih osebnih zgodb. A jasno je, da gre za dejanja obupa in odločnosti. Tisoči se odločijo za to pot kljub veliki nevarnosti, da na morju umrejo, ter kljub nasilju, posilstvom, pretepanju in drugim zlorabam na poti čez puščavo in v Libiji.

PREPREČEVANJE ODHODOV IZ LIBIJE GLAVNA PRIORITYETA EU

Da bi zmanjšali število prihodov, skuša Evropa povečati kapacitete libijske obalne straže, ki naj bi zadržala begunke_ce in migrante_tke v Libiji. Zagotavlja ji treninge, hitre čolne in drugo opremo. Ob tem si brezsravno zatiska oči pred vsem znanim dejstvom, da so ljudje, ki jih libijske oblasti prestrežejo in pripeljejo nazaj na libijsko obalo, razen redkih izjem, v Libiji pridržani za nedoločen čas v centrih, kjer jih čuvaji mučijo, pretepajo, posiljujejo in izkoriščajo.

Moški iz Gambije, s katerim smo govorili v Amnesty International, je povedal: *»V zaporu sem bil tri mesece ... Spiš kot sardine, na boku, ker ni prostora. Če se ne uležeš pravilno, te pretepejo. Za piti nam dajo vodo, ki je za splakovanje stranišča ... Tri ljudi sem videl, kako so jih mučili. En fant je med mučenjem umrl ... Zapornike pretepajo s cevmi. Mene so topli ponoči.«*

Nad temi centri ni nobenega nadzora in zlorabe se lahko dogajajo popolnoma nekaznovano. Poleg dokazov, da obalna straža zlorablja migrante, pa so resne tudi navedbe, da sodeluje s tihotapci. Moški iz Bangladeša je Amnesty International povedal, kaj se je zgodilo po tem, ko jih je ustavila libijska obalna straža. *»170 nas je bilo na gumijastem čolnu. Peljali so nas v zapor in nam rekli za denar. Rekli so: ‚Mi smo obalna straža straža, če plačate, vas naslednjič ne bo nihče ustavlil.‘ ... Libijski zapori so pravi pekel.«*

To so zlorabe, h katerim prispeva Evropa.

S. A. je stara 29 let, pobegnila je iz Eritreje: *»Nisem mogla živeti tam, saj se vojaško služenje nikoli ne konča. Želela sem drugačno življenje.«*

Ko je preko Sudana prišla v Libijo, so jo skupaj z nosečo svakinjo in nečakom tihotapci za več tednov zaprli, medtem ko so čakali, da se podajo preko morja. Dobivali so malo hrane, pogoste so bile zlorabe in pretepanje. Njena svakinja je začela rojevati, tik preden so se podali na pot naprej. Rodila je punčko, a brez zdravstvene pomoči je izkpravela in umrla.

S. je tako decembra 2016 prečkala Sredozemsko morje sama z nečakinjo in nečakom. Na ekstremno prenatrpanem čolnu so bili okoli 18 ur: *»Bili smo v težavah. Gumijast čoln je bil poln vode. ... Ko tihotapci naložijo ljudi v čoln, se spustijo iz nadzora, kadijo droge in so pijani. Ko so me rešili, sem se počutila, kot da sem se ponovno rodila. Mislila sem, da bom umrla.«* S. je zdaj v Italiji, čaka na preselitev na Norveško, kjer ima družino.

ODLOČIMO SE ZA REŠEVANJE ŽIVLJENJ

AMNESTY
INTERNATIONAL

Nevladne organizacije so v zadnjih dveh letih, financirane s strani civilne družbe, rešile več kot 80.000 ljudi. Zdaj jih skušajo pri tem omejit.

NA MORJU VEDNO BOLJ NEVARNO

Leto 2016 je bilo za ljudi, ki so poskušali prečkati Sredozemsko morje, najbolj usodno. Več kot 4500 žensk, moških in otrok je utonilo ali izginilo v nezanesljivih in prenatrpanih čolnih. Letošnje leto ni nič manj tragično. Življenje je izgubilo že več kot 2400 ljudi.

Evropske vlade so po letu 2015, ko so za kratek čas dale prednost reševanju, kar je bistveno zmanjšalo število ljudi, ki so utonili v Sredozemskem morju, žal strategiji reševanja obrnile hrbet. Osredotočile so se na oviranje tihotapcev in preprečevanje odhodov čolnov iz Libije, kar se je izkazalo za slabo strategijo, ki je vodila v trikratno povečanje odstotka umrlih v primerjavi z drugo polovico 2015. Tihotapci, katerih čolne so začeli uničevati, so se prilagodili in začeli uporabljati cenejše čolne, ki pa so bolj nevarni. Zdaj se begunci_ke in migranti_tke pogosteje odpravljajo na pot ponoči in v slabih vremenskih razmerah. Poleg tega so ljudje zaradi nasilja, ki so ga preživeli v Libiji, v vedno slabšem stanju ter pot in nesreče vedno težje preživijo.

Namesto da se EU osredotoča na preprečevanje prihodov, mora zagotoviti več plovil za reševanje, kjer je to potrebno. Pot, ki jo evropski voditelji in voditeljice ubirajo zadnje mesece, ni odgovor na humanitarno krizo, ki se odvija pred našimi očmi, na pragu Evrope, pač pa recept za še več trpljenja.

Edina trajnostna in humana pot k znižanju števila ljudi, ki tvegajo tako grozno pot, je zagotovitev več varnih in legalnih poti, po katerih bi lahko begunke_ci in migrantke_i prispeli v Evropo.

*Jerneja Turin,
vodja kampanj pri AIS*

V Amnesty International evropske vlade pozivamo, naj

- odprejo in povečajo možnosti za varne in legalne poti za begunke_ke in migrante_ke,
- povečajo kapacitete za iskanje in reševanje v srednjem Sredozemlju ter – prenehajo sodelovati z libijskimi oblastmi, saj to begunke_ce in migrante_ke postavlja v nevarnost mučenja, posilstev in drugih zlorab v Libiji, in se namesto tega osredotočijo na izboljšanje stanja človekovih pravic v tej državi.

K temu jih lahko pozovete tudi vi s podpisom spletne peticije na www.amnesty.si/savelives ali na strani 22 v tej reviji.

Več si lahko preberete v našem poročilu A perfect storm: The failure of European policies in the Central Mediterranean, dostopnem na www.amnesty.org. Vabim vas, da za novice o tem, kaj se dogaja pri nas in po svetu, ter kako lahko ukrepate, spremljate tudi našo spletno stran: www.amnesty.si/begunci.

ZAGOVORNIŠTVO ČLOVEKOVIH PRAVIC BODO TA TEDEN UBITI ŠTIRJE OKOLJSKI AKTIVISTI?

KAJ IMAJO SKUPNEGA MALALA, MARTIN LUTHER KING, TOMO KRIŽNAR, BERTA CÁCERES, UROŠ MACERL, SNOWDEN ...? SO ZAGOVORNIKI IN ZAGOVORNICE ČLOVEKOVIH PRAVIC, KI SO SE ZAVZEMALI (OZ. SE ŠE) ZA PRAVIČNOST IN ČLOVEKOVE PRAVICE.

Omenjeni so le peščica od vseh ljudi, ki opravljajo to poslanstvo – nekateri poklicno, drugi v prostovoljni funkciji, zelo veliko jih je zaradi tega v nevarnosti, tudi življenjski. Prihajajo iz različnih okolij: gre za kmete, učiteljice, študentke, novinarje, odvetnice, zapolene v zdravstvu, žrtve kršitev ali njihovo sorodstvo.

Omenjena Berta Cáceres, okoljska aktivistka in voditeljica staroselske skupnosti iz Hondurasa, je dejala: »Vedno razmišljam o tem, da me bodo ubili ali ugrabili. A ne bom šla v izgnanstvo. Sem borka za človekove pravice in svojega boja ne bom nehala.« Ubita je bila v atentatu 3. marca 2016, stara 44 let, domnevno v povezavi s svojim delom.

Ljudje, ki se borijo za okoljske pravice, zlasti za zaščito zemlje in naravnih virov, so po svetu običajno v nevarnosti. Britanski časopis Guardian v sodelovanju z organizacijo Global Witness beleži, koliko jih je ubitih zaradi svojega dela: samo letos do 10. avgusta že 113! Glede na tak tempo je možno, da bodo ta teden nekje ubiti štirje ljudje, ki se borijo za okolje.

Prizadevanje za pravice v povezavi z okoljem seveda ni edino nevarno početje. In svet zunaj »Zahoda« ni edino nevarno območje. Sakris Kupila s Finske je aktivist za pravice transspolnih oseb, ki si prizadeva za spremembo zakona, ki trenutno terja, da mora biti oseba za pravno spremembo spola starejša od 18 let, imeti psihiatrično diagnozo in se sterilizirati. »Soočal sem se z nadlegovanjem, ustrahovanjem, grožnjami brutalnih pretepop in odkrito sovražnostjo,« pojasnjuje, kako »vpliva« na okolico.

Ukrepi za omejevanje dela zagovornic in zagovornikov človekovih pravic, ki so pogosto trn v peti oblasti, ekonomskim interesom ali določenim delom skupnosti, so različni. Lahko gre za osebne napade, kot so grožnje, blatenje njihovega imena, pretepanja in celo uboji. Pogosta pa je tudi uporaba zakonov za kriminalizacijo aktivnosti za človekove pravice ter zapiranje ljudi, ki so s tega vidika »preglasni«. To oblastem uspeva z neupravičenim nadzorom in omejitvami komunikacij, mirnega zborovanja in združevanja ter svobode gibanja. Snowdenu, denimo, v ZDA grozi 30 let zapor, ker je razkril informacije o kršitvah človekovih pravic, kar je bilo v velikanskem javnem interesu.

In ko to prevedemo v statistiko, ... je shrljivo. Ljudje, ki se zoperstavljajo nepravilnosti in kršitvam, veliko tvegajo, ko se postavijo (tudi) za druge. V najmanj 22 državah so bili lahko v letu 2016 zaradi mirnega promoviranja človekovih pravic žrtev uboja. V več kot 63 državah so se soočali z blatenjem. V najmanj 68 so jih zgolj zaradi njihovega mirnega delovanja aretirali ali pridržali. V več kot 94 državah so jim grozili ali jih napadali.

Za zaščito zagovornikov človekovih pravic si prizadevamo tudi v Amnesty – in ko so napadeni ali za zapahi, vas aktiviramo, da se zavzamete zanje. Letos pa smo to temo še posebej izpostavili v okviru globalne kampanje Brave. Z njo želimo še bolj opozoriti na neprecenljivo delo, ki ga opravljajo. Želimo, da se čim več ljudi postavi na njihovo stran. Več nas bo, bolj bomo močni v prizadevanjih za boljši svet. (M. N.)

Tisti na oblasti označujejo ljudi, ki se jim s svojim delom za človekove pravice zoperstavljajo, za kriminalce, teroriste, nedomoljubne, koruptivne ali »tuje agente«, da bi jih utišali, diskreditirali in ustavili njihovo delo. Zaradi takega blatenja so zagovornice in zagovorniki človekovih pravic tarče napadov.

ZAKAJ RAD_A DELAŠ PRI AMNESTY?

NADALJUJEMO PREDSTAVITVE REKRUTERK IN REKRUTERJEV, KI ZBIRAJO SREDSTVA ZA NAŠE DELO. TOKRAT SMO SPRAŠEVALI MARIBORSKO IN LJUBLJANSKO EKIPO, KI MIMOIDOČE V OKVIRU PROJEKTA *FACE TO FACE* USTAVLJATA NA ULICI.

ARLINDA (MB): Ker rada delam z ljudmi, pa tudi nikoli ni dolgčas, saj delamo v skupinah in je vedno super vzdušje.

KAJA (MB): Ker je delo na prostem in svežem zraku in imam veliko kontakta z ljudmi, kar mi je všeč. S tem si izboljšujemo komunikacijske sposobnosti in na nek način postajamo bolj pogumni in samozavestni. Prav tako delamo z neverjetno skupino ljudi in v bistvu se sploh ne čuti kot služba temveč kot druženje.

EVA (MB): Pri Amnesty sem spoznala nove ljudi s pozitivno energijo. Čas hitreje mine ob vzpodbudnih pogovorih. Delo vsak dan prinaša kaj novega.

TILEN (MB): Delo z Amnesty International mi je pri srcu, ker iz dneva v dan preizkušam svoje meje. Sočasno kujem tudi svoje socialne veščine, ki so potrebne na vsakem koraku. Poleg učenja pa za Amnestyem stoji tudi ekipa, ki je delavna in nudi podporo, ko jo potrebuješ.

JAKOB (MB): Za Amnesty rad delam predvsem zato, ker je delo na terenu in je zelo razgibano. Delovni dan ne poteka vedno enako, temveč se vsak dan zgodi kaj novega, na nič ne moremo biti pripravljeni.

BARBARA (LJ): Ker gre za delo z ljudmi, ki me nasmejijo, kaj novega naučijo ali se mi izpovejo. Najbolj pomembno pa je, da prispevam svoj kamenček v mozaik spreminjanja sveta na bolje.

JAKA (LJ): Za Amnesty rad delam, ker delamo v odličnem timu.

JULIJA (LJ): Ker je delo dinamično in prilagodljivo in se družimo s prijetnimi ljudmi. Hkrati pomagam širiti glas o pomembnosti človekovih pravic.

NELI (LJ): Za Amnesty rada delam, ker je eno izmed tistih (redkih) del, kjer lahko nekaj dobrega naredim tudi za druge in jim na tak način nudim pomoč. Zadovoljstva ob zaključku delavnika nikoli ne zmanjka, tako zaradi dejstva, da si naredil nekaj dobrega, kot tudi zaradi SUPER ekipe!

»Radoveden« je bil: **Simon Kovačič**, koordinator projekta F2F v Ljubljani, ki je na to vprašanje odgovoril tudi sam:
 »Rad delam s super ekipo, delo je zelo dinamično in polno dogodivščin, hkrati pa pripomorem k spreminjanju sveta na bolje.«

Tilen, Jakob, Eva, Simon (z leve proti desni).

Simon, Andreja, Maša, Kaja, Arlinda (z leve proti desni).

Barbara, Simon, Neli, Julija in Jaka (z leve proti desni) v naši pisarni v Ljubljani.

POGOVOR Z USTANOVITELJEM *ART FOR AMNESTY* »PRIDNE ŽENSKE (IN MOŠKI) REDKO PRIDEJO V ZGODOVINO«

BILLA SHIPSEYJA SEM SPOZNALA SEPTEMBRA 2014, NA OTVORITVI PROSTORA VÁCLAVA HAVLA V BENETKAH. NAREDIL JE NEPOZABEN VTIS. Z OČARLJIVO NEUSTAVLJIVOSTJO IN ISKRICAMI V OČEH NENEHNO PREMLEVA NOVE IDEJE, KAKO BI LAHKO S POMOČJO UMETNOSTI PROMOVIRAL AMNESTY.

V 40 letih, odkar je pri Amnesty, je kot prostovoljec opravil veliko različnih vlog, med drugim je bil v letih 1985–87 član izvršnega odbora Amnesty Irska, v letih 1987–89 pa član Mednarodnega odbora Amnesty (izvršni odbor na svetovni ravni). V 90. je bil na Irskem odvetnik, »h kateremu se gre« za pomoč beguncem in iskalcem azila. V zadnjih desetletjih, še zlasti pa odkar je ustanovil Art for Amnesty, se največ ukvarja z umetnostjo v podporo človekovim pravicam. Ko ga povprašam po prihodnjih načrtih, je njegov nasmejan odgovor: »Koliko časa imaš?« In zdrdra serijo novih projektov.

KDAJ STE SE PRIDRUŽILI AMNESTY IN ZAKAJ?

Leta 1977, ko sem v starosti 19 let začel študirati pravo na pravni fakulteti v Dublinu. Prva akcija, na kateri sem sodeloval, je bil protest proti smrtni kazni pred zaporom San Quentin v Kaliforniji, ko sem tisto poletje kot študent delal in potoval po ZDA. Tam sta peli Joan Baez in njena sestra Mimi Farina. Spomnim se, da sem ob poslušanju njune izvedbe pesmi Boba Dylana I shall be released upal, da ju lahko slišijo zaporniki. Intelektualna podpora za moje nasprotovanje smrtni kazni je bil močan esej Alberta Camusa Niti žrtve niti izvajalci usmrtitev. Takrat sem se verjetno začel zavedati, da so umetnost ter umetniki in umetnice – v glasbi, pisateljstvu – naravni zavezniki gibanja za človekove pravice, saj umetnost izraža najvišjo kakovost, ki jo lahko ljudje ustvarimo ali doživimo.

Leta 1984 sta belgijsko-irski vizualni umetnik Louis le Brocqy in njegova prav tako umetniško nadarjena žena Anne Madden organizirala dražbo v podporo Amnesty. Na dražbi Umetnost za Amnesty je bilo za irsko sekcijo Amnesty zbranih skoraj 200.000 evrov, kar nam je omogočilo preselitev iz majhne pisarne z enim prostorom v Liberty Hall v lastno skromno stavbo v dveh nadstropjih. Več kot polovico zbranih sredstev je prišlo od prodaje ene od slik Francisa Bacona. Če bi jo obdržali, bi zdaj verjetno lahko kupili sedež Združenih narodov v New Yorku, tako je porastla vrednost njegovih oljnih slik. Na uradni otvoritvi pisarne v začetku leta 1985 so se pojavili štirje mladi irski glasbeniki – Bono, Edge, Adam Clayton in Larry Mullen ml..

Junija 1986 so bili na turneji po ZDA U2, Police, Peter Gabriel, Joan Baez, Lou Reed, Neville Brothers (in drugi, ki so se pridružili enemu ali več od šestih koncertov): to je bila prelomna turneja, naslovljena Conspiracy of Hope, ki si jo je zamislil vizionarski in neustrašen direktor Amnesty ZDA Jack Healey. Imel sem čast, da sem bil na zadnjem koncertu, kjer je bila 80.000-glava množica na stadionu Giants Stadium pri New Yorku. Eden od znanih gostov, ki sem jih spoznal, je bil podpornik Amnesty Muhammed Ali. Ta koncert je predvajala televizija MTV in članstvo v ameriški Amnesty se je v treh nadaljnjih mesecih podvojilo. Še ena pomembna turneja je bila v tistem času: Human Rights Now! v počastitev 40. obletnice Splošne deklaracije človekovih pravic konec leta 1988. Na njej so bili Bruce Springsteen z E Street Band, Sting, Peter Gabriel, Tracy Chapman in

Bill Shipsey

Youssou N' Dour. Za Amnesty so igrali na 30 koncertih v tako oddaljenih mestih, kot so San Juan (Kostarika), Harare (Zimbabve), New Delhi (Indija), (takrat še komunistična) Budimpešta, Mendoza (Argentina), Abidžan (Slonokoščena obala) pa tudi v Londonu, Parizu, Montrealu in Barceloni, Los Angelesu in Filadelfiji. To je bil fenomenalen uspeh, od takrat še neponovljiv.

ZAKAJ STE SE ODLOČILI USTANOVITI ART FOR AMNESTY?

V 90. letih nisem bil preveč aktiven v Amnesty. Gradil sem svojo pravno kariero in vzgajal štiri otroke. Sem pa bil aktiven pri beguncih in iskalcih azila, ki so prihajali na Irsko, in v tistem času bil za predstavnico UNHCR na Irskem in v Združenem kraljestvu odvetnik, h kateremu se napoti ljudi. To je bila Irene Khan, ki je kasneje, leta 2001, postala generalna sekretarka Amnesty. Kmalu zatem sem jo v neformalnem pogovoru vprašal, kaj bi lahko naredila z 10 milijoni evrov, če bi jih zbral za Amnesty. Odgovorila je: »Veliko!«

V posvetovanju s Seanom Lovom in Colmom O'Cuanachainom (takratni direktor in generalni sekretar irske sekcije) sem se domislil, da bi začel globalni projekt, ki bi skušal vključiti globalno relevantne umetnike in umetnice vseh vrst za podporo delu Amnesty. Eden prvih uspešnih projektov je bilo sodelovanje z Yoko Ono, ki je podarila pravice za pesmi, ki jih je njen pokojni mož John Lennon ustvaril v obdobju po Beatlih. Odkar se je začel pred desetimi leti, junija 2007, je bilo v projektu Instant Karma (in povezanem projektu majic Hard Rock Café 'Greenday') za Amnesty zbranih skoraj pet milijonov evrov. In prihodki od pravic še prihajajo.

Leta 2003 sem dobil idejo, da bi Amnesty začela program podelitve nagrad z ambicioznim ciljem, da bi te postale tako ugledna nagrada za človekove pravice, kot je Nobelova nagrada za mir. Delo Amnesty je pogosto težko in depresivno. Pogosto nam ne uspe prepričati grozodejstev. Zato sem želel vzpostaviti priložnost, ko bi praznovali »vrhove« boja za človekove pravice. Tiste, ki so podpirali naše delo, in ki so bili v lastnih življenjih močan in navdihujoč zgled za vse nas. V 40 letih mojega prostovoljnega, aktivističnega angažiranja z Amnesty so bile te slovesnosti razglasitve ambasadorjev vesti (od Havla, Mandele, Malale do Ai Wei Weija, Joan Baez do U2) najboljše in najbolj ganljive priložnosti.

PRIHODNI NAČRTI?

Največji projekt, na katerem delam trenutno, so Eleanorine sanje – leto dolg projekt koncertov, razstav in umetniških dogodkov ob 70. obletnici Splošne deklaracije človekovih pravic, ki slavijo Eleanor Roosevelt, predsednico odbora ZN, ki je deklaracijo pripravljala. To bo tudi promocija kampanje Amnesty Brave. Končujem tudi projekt zbiranja sredstev za kampanjo za begunce I Welcome. Deset vodilnih pisateljev in pisateljic ter ilustrator in ilustratorjev z vsega sveta smo povabili, da odgovorijo na besede – Sprejemam begunce. Deset kratkih zgodb in deset ilustracij, vsi s podpisom avtorjev, bodo na prodaj v posebni zbirateljski škatli. Poleg tega že imam datume za razkritje novih velikanskih spominskih tapiserij: oktobra v Kolumbiji tapiserijo Fernanda Botera, štiri v čast Martina Luthra Kinga in gibanja za državljanske svoboščine pa novembra v Birminghamu. Delam tudi na vseevropski turneji komedije, poimenovani (khum ...) »I welcome Donald Drumpt«. Še naprej tudi pomagam z nasveti in podporo sekcijam Amnesty pri projektih, vezanih na umetnost, vključno z britansko Amnesty pri slikanici Imagine (v slovenščini Pomisli) z ilustracijami Jeana Julliena.

Nisem nagnjen k obžalovanju. A če imam eno obžalovanje za Amnesty, je to, da smo preveč previdni in se izogibamo tveganjem. Eleanor Roosevelt je rekla, da »pridne ženske redko pridejo v zgodovino«. Mislim, da bodo imele (preveč) pridne nevladne organizacije isto usodo.

To je skrajšana verzija pogovora, v celoti si ga preberite na www.amnesty.si/shipsey.

Pogovor je bil opravljen po e-pošti. Bill je odgovore prijazno poslal iz Baite v Dolomiti; kot je dopisal, 178 kilometrov oddaljene iz Ljubljane. ☺ Dopisovala si je Metka Naglič.

PROSTOR VÁCLAVA HAVLA

Shipseyja smo povabili k pogovoru tudi zato, ker bo jeseni (predvidoma septembra) tudi v Ljubljani, v Severnem mestnem parku, postavljen Prostor Václava Havla v sodelovanju Amnesty in Mestne občine Ljubljane. Za več spremljajte www.amnesty.si/prostor-vaclava-havla.

»Gre za idejo Bořka Šípka, češkega umetnika in arhitekta predsednika Havla. Spoznal sem ga leta 2012, ko je bila odkrita prva spominska aubusonska tapiserija v čast Václava Havla na letališču v Pragi, ki je zdaj tudi poimenovano po njem.

Prostor Václava Havla, ki ga sestavlja preprosta, leseno-medeninasta miza z dvema stoloma, postavljenima drug proti drugemu, je oblikovana za spodbujanje »demokratskega dialoga«. Sediš nekomu nasproti in razpravljaš. Tako preprosto je. Doslej jih je bilo postavljenih že več kot 10 – v Washingtonu, Dublinu, Barceloni, Benetkah, Haagu, Lizboni, Oxfordu, Tel Avivu in seveda kar nekaj v čeških mestih.

Václava Havla, slavnega dramatika, disidenta in predsednika najprej Češkoslovaške in kasneje Češke republike, je Amnesty International, ko je bil zaprt, razglasila za zapornika vesti (tudi jaz sem še pisal apele zanj, ko je bil v zaporu). Bil je prvi prejemnik našega naziva ambasador vesti.

Z Ljubljano je tudi ta povezava: Šípek je bil 10 let Havlov arhitekt in je izvajal dela na praškem gradu. To so bile prve renovacije na gradu, potem ko je slavni slovenski arhitekt Plečnik na njem delal za predsednika Thomasa Masaryka pred skoraj sto leti. Prostor Václava Havla je postal mesto romanja za podpornike človekovih pravic. Ko sta bili, na primer, Nadja in Maša iz skupine Pussy Riot izpuščeni iz zapora in sta obiskali Dublin, je bil ta prostor prvi na njunem seznamu za obiskati.«

VKLJUČUJOČA RABA JEZIKA KAJ IMA TO S ČLOVEKOVIMI PRAVICAMI?

MORDA SE ZDI, DA JE JEZIK, IN KAKO GA UPORABLJAMO, LE MAJHEN DEL DRUŽBENE REALNOSTI, POMEMBNO VLOGO PA IMAJO PREDVSEM DOGODKI, KI JIH OPISUJE, VENDAR JE JEZIK BISTVEN ZA USTVARJANJE POMENOV IN OBLIKOVANJE REALNOSTI.

V jeziku obstajata *moški* in *ženska*, osnovana na binarnemu redu, ki deli ljudi (le) na dvoje. Biološki spol, o katerem velja trdno prepričanje, da je binaren (moški in ženski), je pravzaprav skupek bioloških značilnosti (npr. kromosomi, oblika zunanjih genitalij, količina hormonov itd.). Ti osebo umestijo nekam na spekter spola, ki ga v jeziku označimo z eno izmed dveh družbeno dogovorjenih kategorij – moški ali ženska. A obstajajo tudi osebe, ki jih ne moremo uvrstiti v eno ali drugo kategorijo (npr. interpolne osebe, ki imajo spolne značilnosti, ki se jih ne da uvrstiti v samo eno od binarnih kategorij). Torej je binarni sistem, po katerem pripisujemo spol, tudi tisti binarni sistem, po katerem oblikujemo jezik glede na »naravna« spola. Osebe, ki jih ne znamo postaviti v eno izmed (samo) dveh kategorij, pa ostajajo v jeziku nevidne. Zdi se, da je najbolj viden spol v jeziku celo samo eden – moški.

Profesorica in raziskovalka na področjih spola, socialne države in neenakosti, **Vesna Leskošek**, o nevidnosti žensk v jeziku v zgodovini pravi: »Ker ni ženskih imen in dogodkov, kjer bi bile kot spol omenjene, potem jih v zgodovini dejansko ni. Njihova participacija se z uporabo moškega spola popolnoma prikrije. Zgodi pa se nekaj drugega. Ker ni imen in ne dogodkov, pričnejo moški dogodki prekrivati tudi ženske.« Ker način, kako se uporablja jezik, spregleda delovanje žensk, je videti, da tega delovanja skoraj ni oz. da so bile ženske v zgodovini praktično odsotne.

Prevladovanje moških v jeziku in s tem navidezna odsotnost drugih spolov govori tudi o zgodovini izključevanja, ne le na podlagi spola. Zgovorna je že beseda »človek«; če pogledamo v različne jezike, lahko ugotovimo, da je večinoma moškega spola, če v jeziku ni slovničnega spola, pa je socialni spol besed (tisti, ki ga pripisujemo besedam zaradi družbenih pomenov) še vedno moškega spola (npr. *human* v angleščini). Skozi zgodovino so obstajali številni dokumenti, ki so človekove pravice obravnavali kot pravice »svobodnih moških« (npr. Deklaracija o pravicah človeka in državljana, 1789). Kot pojasnjuje Leskošek, je moški spol navidezno nad spolom, nezaznamovan, ženski pa je tisti, ki vidno obstaja in je zaznamovan; moški spol lahko predstavlja samega sebe ali pa vse spole, ženski pa le sebe. Moški spol je uporabljan kot nevtralen, čeprav to po delovanju ni.

Nina Perger, raziskovalka na področju sociologije spolov in seksualnosti, je raziskovala rabo jezika v visokošolskem prostoru. Ugotovila je, da raba moškega slovničnega spola v generični obliki (ko uporabljamo moški spol, vendar ne govorimo nujno o osebah moškega spola) prevladuje, prisotna pa je tudi pri samonaslavljanju žensk. Perger pokaže, da je lahko slednje tudi posledica želje, da bi sporočilo imelo večjo legitimnost oz. da dobi z vpeljavo moškega spola izjava z navidezno večjo objektivnostjo zaradi distanciranja in univerzaliziranja večjo težo, kot bi jo imela, če bi bil uporabljen zaznamovani ženski slovnični spol. Profesorica in raziskovalka na področju sociologije in antropologije, **Renata Šribar**, je zapisala, da je taka raba moškega spola pri samonaslavljanju žensk neutemeljena. Po njenem se je s številnimi problemi v rabi jezika, ki ohranjajo moškosrediščnost besedil in jezika ter neenako reprezentacijo spolov, možno soočati z uveljavljanjem drugačnih načinov rabe, ki lahko spremenijo splošno rabo. Denimo, »Tina, Maja in Švrk so šli na sprehod« lahko spremenimo v »Tina in Maja sta šli na sprehod s Švrkom«.

Ne preseneča, da se vprašanje jezika zastavlja v okviru dela za človekove pravice – nenazadnje je jezik naše pomembno orodje za spreminjanje sveta. Na ravni raziskovanja kršitev človekovih pravic je nujna vključujoča, premišljena raba jezika pri pridobivanju informacij od žrtev in/ali ljudi, »nosilec pravic«, da se pridobi resnična slika. Z jezikom, nadalje, opisujemo njihove situacije, jih analiziramo in interpretiramo s pomočjo mednarodnega prava – večinoma preko naslavljanja oblasti z namenom odprave kršitev in oblikovanja zahtev po izboljšanih ali novih standardih človekovih pravic. In nenazadnje, z jezikom neposredno nagovarjamo vas (javnost) v želji, da se aktivirate v boju za boljši svet.

Pri vprašanju jezika z vidika ženskega spola se že trudimo z vključujočo rabo spolov (verjetno ste opazili, da vas pogosto naslavljam o izmenično z ženskimi in moškimi oblikami samostalnikov). Morda si kdo misli, da to zveni čudno in slovnično narobe. A podatki kažejo, da je med našim članstvom in ljudmi, ki nas podpirajo, več kot polovica žensk, kar po našem mnenju upravičuje tudi neposreden nagovor. Jezik je pomemben tudi za izzivanje spolnih stereotipov. Sicer stavek »Otroci želijo postati principi ali astronautke« v naši družbi ne bi zvenel »nenavadno« (za razliko od stavka »Otroci želijo postati princeske ali astronauti«).

Neobčutiljiva raba jezika (in neprimerna ali sovražna) je velikokrat kršenje človekovih pravic, kot so pravica do enakosti, svoboda pred diskriminacijo, do zasebnosti ... Neenakosti se v rabi jezika ne kažejo le na ravni spola, temveč tudi v reprezentaciji manj privilegiranih skupin. »Neutralna« raba jezika dobro predstavlja predvsem moške govorce ter ostale »neutralne« oz. normativne identitete in okoliščine (cisspolnost, heteroseksualnost, pripadnost večinski rasi ali etnični skupini, večinski religiji, odsotnost oviranosti, dobro zdravje, »normalna« telesna velikost in teža, zaposlenost, izobraženost ...). Ljudje, ki so v jeziku najbolj reprezentirani, so tudi najbolj privilegirane osebe. Tiste osebe, ki ne ustrezajo normativnim meram in pričakovanjem, pa so v jeziku zlahka izključene.

PUNCA ALI FANT?!

Neenakost v jeziku je zlasti vidna v primeru oseb, ki se ne identificirajo znotraj binarnega spolnega sistema. Spolna identiteta transspolnih oseb se ne ujema s spolom, ki jim je bil pripisan ob rojstvu (pri cisspolnih osebah se ujema), in med njimi je veliko takih, ki se ne identificirajo z ženskim ali moškim spolom. Nina Perger izpostavlja cisnormativnost jezika, ki je ustvarjena skozi dominantnost dveh možnosti za pozicioniranje osebe (moški in ženska), kar postavlja transspolne osebe v položaj, ko se o njihovi avtentičnosti lahko dvomi, transspolnost pa je v primerjavi s cisspolnostjo tista, ki mora biti označena in razložena (transspolna ženska ni samo ženska, temveč je transspolna ženska). Alternativa cisnormativnosti in cisseksizmu so lahko »druge oblike naslavljanja, npr. podčrtaj.« Kot pravi Perger, za razliko od poševnice, ki prepozna samo dva binarna spola, podčrtaj omogoča vidnost transspolnih oseb, hkrati pa ni dogovorjeno pravilo, temveč prihaja od spodaj navzgor, iz govora posameznikov_ic in članic_ov skupnosti za namen (dis)identificiranja onkraj spolnega binarizma.

Za transspolne osebe je biti prisiljen_a »izbrati« le enega izmed dveh slovničnih spolov lahko vir velikega nelagodja. **Anja Kolečnik**, vodja zavoda TransAkcija, v svojem govoru uporablja ženski in moški slovnični spol. Kot pravi v intervjujih, ju uporablja izmenično, vendar »ne po nekem pravilu, ni smisel v tem, da sem nekako rigorozno ločena na pol, ampak samo v tem, da presegam to normo izključno govora v enem zaimku«. Opozarja, da je zelo pomembno, da se transspolno osebo vpraša, katere zaimke uporablja zase in s katerimi zaimki želi, da jo naslavljamo. S tem, ko dajemo prostor različnim načinom govora in vse izmed njih spoštujemo, prispevamo k večji legitimnosti vseh spolnih identitet. Cisnormativnost se pojavlja tudi bolj prikrito, npr. v besednih zvezah, kot so »nasprotni spol« ali »enakost med spoloma«, ki reproducirajo idejo o le dveh binarno nasprotnih spolih, pa tudi heteronormativnost (»pritegniti pozornost nasprotnega spola« je cis- in heteronormativno).

UPORABLJATI JEZIK NA VKLJUČUJOČ NAČIN

Vključujočo rabo jezika lahko dosežemo na veliko načinov, večinoma pravih tudi z vidika (trenutno) veljavnih jezikovnih norm, slovnična pravila pa bi bilo sicer tudi smiselno popraviti v smislu pravičnejše rabe jezika. Pri pisanju denimo lahko opustite generični moški spol; rabite izmenično moški ali ženski slovnični spol, kjer to ne spreminja pomenov ali ustvarja dvomov; uporabljajte samostalnike, ki niso spolno zaznamovani, oz. jih preoblikujte v vrstne pridevnike, npr. »zdravstveno osebje« namesto »zdravniki in medicinske sestre«, »študentski status« namesto »status študenta«; opuščajte besedne zveze, kot so npr. »nasprotni spol«, ki predpostavlja, da obstajata dva spola, ki sta si med seboj nasprotna; rabite pravilno ženske priimke (»Butler pravi ...«, ne »Butlerjeva pravi«) in nazive (doktorica Šribar, ne »doktor Šribarjeva«, »gospa doktor«); uporabite podčrtaje ... Podobno je pri govoru, pri čemer znova spomnimo, da je primerno transspolne osebe vprašati, v kakšnem spolu naj jih naslavljate, namesto da jih tako, kot se sami_e odločite.

Ključna je pozornost na vpliv, ki ga ima naša raba jezika, in njegova vključujoča raba. Ko se zavemo, da imamo priložnost ali reproducirati ali pa izzvati neenakosti že v govoru in pisanju, vsak dan in tudi v najbolj običajnih situacijah, lahko začnemo z akcijo. Ko bomo v jeziku prisotne_i vse_i, bodo tudi naše pravice bolj spoštovane. Ljudje smo ne glede na to, kaj nas zaznamuje, kaj so naše izkušnje in kako se identificiramo, imamo pa izbiro, da poskusimo delati manj razlik med seboj in drugimi. Jezik je lahko dober začetek.

Alenka Mrakovčič

Priznati pa moramo, da doslej v naših komunikacijah ni bilo namenjene dovolj pozornosti jeziku z vidika transspolnih in interspolnih oseb. Gre za ljudi, ki so v družbah širom sveta žal praviloma marginalizirani, kar se med drugim kaže tudi na ravni jezika. V Sloveniji si za njihove pravice prizadevajo zlasti v organizaciji TransAkcija (transakcija.si), kjer posebno pozornost namenjajo tudi vključujoči rabi jezika.

Jezik je živ, se skozi zgodovino razvija in prilagaja spremembam v družbi. Zato smo v slovenski Amnesty z veseljem izkoristili ponudbo naše prostovoljke **Alenke Mrakovčič**, da pri nas to poletje v okviru izmenjave Erasmus+ z madžarsko Srednjeevropsko univerzo na praksi med drugim poskusi raziskati vključujočo rabo jezika v slovenščini. Vključujoča raba jezika v povezavi z enakostjo je tudi njeno področje študija. Tu je objavljena krajša in za vsakdanjo rabo bolj dostopna verzija njenega daljšega članka, ki ga najdete na spletu www.amnesty.si/vkljucujoc-jezik.

Viri: Leskošek, V. (2000). Med neutralnostjo in univerzalnostjo možkega slovničnega spola. Časopis za kritiko znanosti, 28 (200–201), 409–426. Ljubljana: Študentska založba. Maličev, P. (28. 5. 2015) Ne ženska ne moški. Sobotna priloga. Perger, N. (2016). Simbolno nasilje spolnega zaznamovanja v jeziku in prakse upora v visokošolskem prostoru. Družboslovne razprave, 22 (81), 41–60. Pongrac, M. (13. 6. 2015). Tudi transspolne osebe želijo živeti svobodno. Val 202. Šribar, R. (2014). Napotki za spolno občutljivo rabo jezika in praktični primeri dekonstrukcije nekaterih androcentričnih slovničnih pravil. Ljubljana: Ženski lobi Slovenije.

Begunci iz regije Ekvatorija v Južnem Sudanu v severni Ugandi nosijo vodo in hrano.

JUŽNI SUDAN:

»POSILILI SO ME, KER SEM NUERKA ...«

IZ NAJMLAJŠE DRŽAVE SVETA, JUŽNEGA SUDANA, ŽE LETA PRIHAJAJO TRAGIČNE NOVICE. ALI JIH SVET ŠE SLIŠI?

Južni Sudan je dosegel neodvisnost 9. julija 2011, po desetletjih vojne, dolgotrajnih pogajanjih in referendumu o odcepitvi. A praznovanje je bilo kratko; oborožen konflikt, ki divja od decembra 2013, je bil uničujoč za milijone ljudi. Spopadi so izbruhnili med Sudansko ljudsko osvobodilno vojsko, zvesto predsedniku Salvi Kiiru, ter tistimi, ki so lojalni takratnemu podpredsedniku Rieku Macharju.

Etnično poreklo se v medsebojnih sovražnostih vedno bolj meša s politično pripadnostjo vladni strani ali opoziciji. Za žensko je to, ali bo zverinsko skupinsko posiljena, največkrat odvisno od tega, kateri etnični skupini pripada ona – in vojaki, ki vpadejo v njeno vas ali mesto. Storilci prihajajo z obeh strani konflikta, v katerem se vladne sile predsednika Kiira, ki pripada etnični skupini Dink, borijo z opozicijskimi silami Macharja, ki je Nuer, na obeh straneh pa so še pridružene oborožene skupine.

Nyaluit, ki jo je posililo pet vladnih vojakov, je Amnesty povedala: »Posilili so me, ker sem Nuerka ... Govorili so o tem, kaj se je zgodilo v Boru – ženske in dekleta iz etnične skupine Dink so posilili in ubili pripadniki etnične skupine Riek Machar, ki so Nueri.« James, ki je Dinka, je bil prisiljen gledati, kako je devet opozicijskih borcev, pripadnikov Nuerov, vdrlo v njegov dom in skupinsko posililo njegovo ženo Acham, preden so jo ubili. »Ali

ne veš, da se Dinke in Nueri bojujejo in da so Dinke v Džubi ubili številne Nueure,« so mu rekli napadalci.

Takšna strašljiva pričevanja je slišala naša raziskovalna ekipa na terenu. Julija je Amnesty objavila poročilo, ki razkriva hudo spolno nasilje nad tisoči v celotni državi od začetka sovražnosti decembra 2013. Večinoma so žrtve ženske in dekleta, a tudi nekateri moški. Preživeli spolnih napadov se borijo z duševnimi stiskami in s stigmato, nikamor se ne morejo obrniti po pomoč. Gre za načrtno spolno nasilje množičnega obsega, ko so ženske skupinsko posiljene, spolno napadene s palicami ter z noži.

Junija je bila naša raziskovalna ekipa tudi v južnosudanski regiji Ekvatorija. Zaradi tamkajšnje nove frontne linije v konfliktu je bilo v zadnjem letu stotine tisoče ljudi prisiljenih zbežati s tega sicer rodovitnega območja. Amnesty je dokumentirala, da so številni pripadniki vladnih in tudi opozicijskih sil v tej južni regiji nad civilisti zagrešili hude zločine, vključno z vojnimi hudodelstvi.

Zaradi teh grozodejstev se je bilo do takrat v sosednjo Ugando prisiljenih zateči že skoraj milijon ljudi. Donatella Rovera, višja svetovalka za krizni odziv pri Amnesty, je povedala: »Ženske, moške in otroke so streljali, do smrti zabodli z mačetami in žive sežgali v njihovih domovih. Ženske in dekleta so skupinsko posilili in ugrabili. Domove, šole, zdravstvene ustanove in prostore humanitarnih organizacij so izropali, vandalizirali in požgali do tal. Hrano pa se uporablja kot orožje vojne.«

Več: www.amnesty.si/jsudan-mnozicno-spolno-nasilje – od tam so narejene povezave na druge novice.

NA KRATKO PO SVETU

V AMNESTY VSAK DAN »VRTIMO SVET« IN SPREMLJAMO DOLGOTRAJNE KRITIČNE SITUACIJE, AKTUALNE IZBRUHE KRIZ, SISTEMSKÉ NAPADE NA ČLOVEKOVE PRAVICE IN TUDI INDIVIDUALNE ZGODBE. TUKAJ NAJDETE KRATEK NABOR NOVIC PRETEKLIH MESECEV, ZA VEČ IN SPROTI, PROSIMO, OBIŠČITE WWW.AMNESTY.ORG (OBJAVLJENE VSE NAŠE INFORMACIJE V ANGLEŠČINI) IN WWW.AMNESTY.SI (IZBOR PREVEDENIH SPOROČIL).

V začetku junija smo ob **50. obletnici izraelske zasedbe Zahodnega brega**, vključno z vzhodnim Jeruzalemom in Gazo, države po vsem svetu pozvali, naj na svojih trgih prepovedo proizvode, ustvarjene v naselbinah, ter preprečijo svojim podjetjem delovanje v naselbinah ali trgovanje z blagom iz teh naselbin. Vsako leto se na svetovni trg izvozi blago, vredno na stotine milijone dolarjev, proizvedeno v izraelskih naselbinah, ki so zgrajena na zasedeni palestinski zemlji, kljub temu, da je večina držav uradno obsodila naselbine kot nezakonite po mednarodnem pravu. Skozi leta so izraelska in mednarodna podjetja tudi omogočala in pomagala pri gradnji in širitvi naselbin.

Več deset tisoč palestinskih domov in poslopij je Izrael porušil, stotisoče Palestincev so prisilno razselili; številne družine so izrinili z njihovih domov in zemlje, da bi očistili območja za gradnjo naselbin. Najmanj 100.000 hektarjev palestinske zemlje je bilo prisvojene za ekskluzivno uporabo naselbin. Izrael je nezakonito prevzel nadzor nad palestinskimi naravnimi viri, kot so voda, plodna zemlja, kamnolomi in rudniki, ter jih preusmeril, da koristijo industriji naselbin za pridelavo kmetijskih izdelkov, gradbenih materialov in proizvodnjo blaga, ki se pogosto izvažata v tujino. Več: www.amnesty.si/50-let-izraelske-zasedbe.

Med volilno kampanjo za filipinskega predsednika je **Rodrigo Duterte** boleče jasno pokazal svoj prezir do človekovih pravic in vladavine prava. Zaobljubil se je ubiti celo 100.000 ljudi – da bi se zaliv Manila napolnil s toliko teles, da bi se ribe »poredile«. V zadnjem letu, odkar je predsednik, je bilo v tako imenovani vojni proti drogam ubitih tisoče ljudi. Vsako jutro v najbolj revnih soseskah države naletijo na sveža trupla, zaznamovana s strelnimi ranami in odvržena na ulice. Včasih so na truplih znaki, ki umrle označujejo za pushers (izraz za osebe, ki prodajajo nezakonito drogo). Duterte v svoji kampanji proti drogam ljudi poziva, naj vzamejo zakon v svoje roke in ubijejo vsakogar, ki ga sumijo, da je uporabnik ali mamila prodaja. Policija, ki naj bi zagotavljala spoštovanje vladavine prava, začenja spominjati na kriminalno podjetje. Izogibajo se aretacijam in osumljence raje s streli hladnokrvno ubijejo. Manipulirajo policijska poročila, da bi izgledalo, kot da se je žrtev upirala. Celu po smrti žrtvam jemljejo dostojanstvo. Na njihove domove podtikajo dokaze, njihovo lastnino ukradejo. Več v julijskem komentarju direktorja Amnesty za JV Azijo in Pacifik Jamesa Gomeza: www.amnesty.si/duterte-letu-kasneje.

V avgustovskem poročilo opozarjamo, da so v **Nikaragvi** zaradi načrtovane gradnje velikega medoceanskega kanala tisoči v nevarnosti prisilnih izselitev. To bi lahko bil eden največjih inženirskih projektov na svetu. Približno 275 kilometrov dolg kanal naj bi Nikaragvo razdelil na dva dela. Potekal naj bi preko velikega dela jezera Nikaragve, največjega vira pitne vode v srednji Ameriki. Lokalne civilnodružbene organizacije ocenjujejo, da bo projekt prizadel skoraj 120.000 ljudi. Skupnosti, ki živijo na prizadetem območju, so Amnesty povedale, da se vlada ni resnično posvetovala z njimi ali jih celo sploh ni primerno informirala o projektu ali jim zagotovila praktičnih alternativ. Kanal in z njim povezani projekti bodo ogrozili domove, preživetje, dostop do hrane, socialne povezave in celo samo preživetje skupnosti. Vlada Nikaragve mora nehati postavljati biznis pred prihodnost države in svojega prebivalstva. Več: www.amnesty.si/nikaragva-kanal.

Kljub prizadevanjem nam (in seveda tudi drugim organizacijam, tudi na **Madžarskem**) ni uspelo preprečiti sprejema junijskega madžarskega zakona, ki stigmatizira nevladne organizacije (NVO), ki prejemajo financiranje iz tujine. Po zakonu o transparentnosti organizacij, ki se financirajo iz tujine, se bodo NVO, ki iz tujine letno prejmejo neposredno ali posredno več kot 24.000 EUR, morale ponovno registrirati kot »civilnodružbene organizacije, ki prejemajo financiranje iz tujine« ter dati to slabšalno oznako na vse svoje publikacije. »Obrabljeni poskusi maskiranja tega zakona kot nujnega za zaščito nacionalne varnosti ne morejo prikriti njegovega resničnega namena: da se stigmatizira, diskreditira ali ustrahuje kritične NVO ter omeji njihovo pomembno delo,« je dejal John Dalhuisen, direktor za Evropo pri Amnesty International. Več najdete v več novicah na www.amnesty.si (**uporabite iskalnik**).

Neizmerno skrbi tudi situacija v **Venezueli**, od koder v času priprave Akcije redno prihajajo vedno slabše novice. V Amnesty razmere v državi skrbno spremljamo ter opozarjamo na kršitve in vedno hujše zdrse v spoštovanju človekovih pravic – med drugim na naraščajočo represijo nad opozicijo ter posledice ene najhujših gospodarskih kriz v več desetletjih. Slednja se kaže tudi v hudem pomanjkanju hrane. Starejša sogovornica je junija v solzah dejala sodelavki Amnesty: »Od včeraj še nisem jedla in če danes ne bom mogla ničesar kupiti, bom šla še enkrat spat, ne da bi kaj pojedla. Vnuka bom morala dati v posteljo zgodaj, da me ne bodo spraševali po hrani.« Sprotne informacije v angleščini najdete na mednarodni spletni strani www.amnesty.org, na vrhu izberite »countries« in potem Venezuela.

NA POTI OB ŽICI SKUPAJ ZA BOLJŠI SVET

RDEČA OZ. RUMENA NIT NAŠIH LETOŠNJIH AKTIVNOSTI NA POTI OB ŽICI JE BILO SPOROČILO IN SPODBUDA, DA VSI LAHKO SPREMINJAMO SVET NA BOLJE, SKUPAJ PA SMO MOČNEJŠI. V PETEK SO MLADI SPOZNAVALI NAVDIHUJOČE POSAMEZNIKE (IN SE Z NJIMI TUDI SLIKALI), POHODNIKE_ CE PA SO VES KONEC TEDNA OB POTI SPREMLJALI CITATI O STRPNOSTI.

Prvi majski konec tedna, ko se na tisoče ljudi poda po poti, kjer je bila Ljubljana med 2. svetovno vojno obdana z žico, smo pohodnike in pohodnice nagovarjali s sloganom Skupaj za boljši svet – boljši in strpnejši svet je namreč odgovornost vseh, k temu pa lahko vsak pripomore po svojih močeh.

V petek, ko so na pohod šli mladi ter njihovi spremljevalci in spremljevalke iz osnovnih in srednjih šol, smo jih na kontrolnih točkah Koseze, Fužine in Livada pričakali s stojnicami, kjer so lahko dobili našo nalepko Za svet brez žic. Tokrat smo nalepko izbrali na natečaju, najbolj nas je prepričala ideja Sabine Magyar iz Lendave. Mladi so se fotografirali ob fotozidu z Malalo Yousafzai ali Ryanom Hreljcem, učiteljicam in učiteljem pa smo predstavili aktivnosti in gradiva Šole človekovih pravic – lahko so se naročili na novičnik in na najnovejšo »pridobitev«, namizno igr Izjemni ljudje za boljši svet (več o tem v prilogi).

Pot smo letos obogatili s citati znanih (bolj ali manj resničnih) oseb o strpnosti, ki so pohodnike in pohodnice spremljali med pohodom – od Nelsona Mandele in Toneta Pavčka do Albusa Dumbledora iz Harryja Potterja. Veseli nas, da so jih pohodniki z zanimanjem prebirali, objavljali na družbenih omrežjih, se o njih pogovarjali in nas na kontrolnih točkah tudi pohvalili za izbrane misli.

Zavedanje o pravicah, pa tudi krivicah, je le prvi korak do bolj strpnega sveta. Korak naprej so lahko naredili pohodniki_ ce v soboto, ko so se na kontrolnih točkah (poleg že omenjenih smo bili še na Kongresnem trgu) lahko prijavili na naše e-glasilo – tako bodo redno obveščeni o našem delu, lahko pa bodo z zgolj nekaj kliki tudi ukrepali in podpisali peticijo ali apel. Če ga vi še ne prejimate, vas vabimo, da se nanj naročite na www.amnesty.si (desno zgoraj).

Tudi v soboto smo delili nalepke, ki so si jih pohodniki (tudi tisti na štirih nogah) z veseljem takoj nalepili na vidna mesta, sobotno sončno dopoldne pa je bilo kot naročeno za fotografiranje ob Malali in Ryanu.

(A. Č.)

Mladi pohodniki in pohodnice so z zanimanjem prebrali, kdo sta Malala Yousafzai in Ryan Hreljac, ter se z njima tudi fotografirali.

Foto: Tanja Ristič

Ob poti so pohodnike in pohodnice spremljali citati znanih (bolj ali manj resničnih) oseb, med drugim profesorja Albusa Dumbledora iz knjige o Harryju Potterju.

Foto: Tanja Ristič

PARADA PONOSA 2017 TUDI V ZNAMENJU ČEČENIJE

SEVEDA SMO BILI NA JUNIJSKI PARADI PONOSA V LJUBLJANI, TO NAM JE VEDNO V PONOS. LETOŠNJO SMO IZKORISTILI ŠE ZA ZBIRANJE PODPISOV POD PETICIJO ZA ZAŠČITO GEJEV V ČEČENIJI, KJER SO V ŽIVLJENJSKO NEVARNI SITUACIJI.

Zakaj so Parade ponosa pomembne? Ker ljudi še vedno napadajo zaradi njihove dejanske ali domnevne spolne usmerjenosti in spolne identitete. Ker so priložnost za poziv k odpravi homofobnih in transfobnih zakonov. Ker pravic nikdar ne smemo jemati za samoumevne. Ker prispevajo k temu, da ljudje spremenijo svoje mnenje, in ker ti dogodki krepijo skupnost LGBTQ+.

Odločitev, da ob robu Parade ponosa zbiramo podpise pod peticijo za zaščito gejev v Čečeniji, je bila tako samoumevna – in veseli smo res velikega odziva. Skupno smo v Sloveniji zbrali 1130 podpisov, od tega 677 na paradi, naša prostovoljka Lea pa jih je sama zbrala kar 200.

Kakšna je situacija v Čečeniji? Spomladi je neodvisni ruski časopis Novaya Gazeta poročal, da čečenske oblasti v grozljivih prizadevanjih, da bi republiko očistili ljudi »netradicionalnih usmeritev«, pridržujejo, mučijo in celo ubijajo geje. Za preostanek sveta je bila novica osupljiva. Za preganjano čečensko gejevsko populacijo, ki se ves čas sooča s homofobijo, pa nič novega, srhljiv je bil le sistematičen pristop.

Poleg uradnega prezira (vodja republike Ramzan Kadyrov trdi, da gejev v Čečeniji sploh ni), ki se preliva v preganjanje, je homofobno sovraštvo tako globoko vkoreninjeno v družbo, da

Mavrična kronica je »zažigala« tudi v Londonu – z globalnega usposabljanja o beguncih in zagovornikih človekovih pravic so bili z nami na daljavo in nam poslali tudi najmanj 23 narodnosti bogat mavrični skupinski selfi.

Ekipa Amnesty, »ozaljšana« z mavričnimi kronicami z napisom Ljubezen je človekova pravica.

Na sklepnem prizorišču Parade ponosa smo zbirali podpise pod peticijo za zaščito gejev v Čečeniji.

morajo geji svojo identiteto skrivati celo pred družino in prijatelji. Še vedno namreč prihaja do »umorov zaradi časti«, ko gre za domnevno omadeževano čast družine, kamor sodijo tudi istospolno usmerjeni odnosi.

Kadyrov vzdržuje avtoritarni režim z razširjeno nekaznovanostjo za kršitve človekovih pravic. V nedavnem intervjuju je glede navedb o mučenju in ugrabitvah gejev dejal, da so ljudje, ki to zatrjujejo, »hudiči. Na prodaj so. Niso človeški. Prekleti naj bodo, za kar nas obtožujejo«.

Žal (še) ni dobrih novic, pravzaprav vas v rubriki Pisma rešujejo življenje (strani 22 in 23) prosimo za vaš apel za vzdrževanje pritiska. Ruska organizacija, ki pomaga gejem v Čečeniji, Russian LGBT Network, je 31. julija objavila poročilo z zlovesče zgovornim naslovom *They said that I'm not a human, that I am nothing. That I should rather be a terrorist, than a fagot*. Na podlagi pričevanj 33 ljudi iz Čečenije osvetljujejo brutalnost mučenja in vpletenost oblasti v pregon LGBT oseb.

Kadyrov sicer odgovarja neposredno ruskemu predsedniku Putinu. Slednjemu je Evropsko sodišče za človekove pravice 20. junija v ločenem primeru poslalo sporočilo, ko je razsodilo, da je ruski »zakon o gejevski propagandi« diskriminatoren. V Amnesty upamo, da bo to vzpodbuda za ruske oblasti, da odpravijo svojo homofobno zakonodajo, odpravijo diskriminacijo ter učinkovito preiščejo vse primere homofobnega nasilja. (M. N.)

**APEL TURŠKEMU PRAVOSODNEMU
MINISTRU ZARADI PREGANJANJA
ZAGOVORNIKOV ČLOVEKOVIH PRAVIC.**
Več o tem si lahko preberete v glavnem
članku na straneh od 6 do 9.

Dear Excellency,

I am appalled to hear that the second Amnesty International Turkey leader has been imprisoned, on unfounded and baseless accusations, within the space of a few weeks. Amnesty's Taner Kilic was imprisoned after being wrongly accused of membership of the "Fethullah Gulen Terrorist Organization". Now Amnesty's Idil Eser, as well as seven other human rights defenders have been imprisoned pending trial on the suspicion of "assisting an armed terrorist organisation": a ridiculous and baseless accusation. Two others have been released on bail. All 10 are under investigation. They were doing nothing wrong. It has not escaped the world's notice that this kind of attack on Human Rights Defenders is becoming more frequent in Turkey. You must ensure immediate and unconditional release of all detainees and this baseless investigation against all 11 human rights defenders dropped.

Yours sincerely,

SIGNATURE DATE

Prevod: Spoštovani minister, z groženošjo slišim, da so na podlagi neosnovanih obtožb v razmiku nekaj tednov zaprti že dve vodji AI Turčije. Taner Kilic je zaprt po zmotni obtožbi, da je član gulinstične organizacije. Potem pa ste zaprti še Idil Eser iz Amnesty skupaj s sedmimi zagovorniki človekovih pravic; soditi jim bodo za »pomoc oboroženi teroristični organizaciji«, kar je smešna in neosnovana obtožba. Dva človeka sta bila izpuščena proti plačilu varščine, vseh 10 pa je v preiskavi. A ničesar niso naredili narobe. Svet je opazil, da so taki napadi na zagovornike človekovih pravic v Turčiji postali pogostejši. Zagotoviti morate takojšnjo in brezpogojno izpuščitev vseh pridržanih ter odpravo teh neosnovanih preiskav zoper vseh 11. S spoštovanjem.

**APEL PREDSEDNIKU RUSKEGA
PREISKOVALNEGA ODBORA ZARADI
PREGANJANJA GEJEV V ČEČENIJI.**
Več o tem si preberite na strani 21.

Dear Mr. Bastyrkin,

I am deeply concerned about situation of gay men in Chechnya and I am very upset about statements Mr. Kadyrov made in connection to them in the interview for HBO TV Channel. It is unacceptable for a government official to issue such statements which might amount to hate speech. I call on you to investigate whether Mr Kadyrov violated Article 282 of the Russian Criminal Code ("Incitement of hatred or enmity and denigration of human dignity"). If he did I urge you to bring Mr Kadyrov to justice. I'm also very worried that neither the reports of persecution of gay men nor the reports of alleged extrajudicial executions that took place in January 2017, as reported by Novaya Gazeta, appear to be investigated. Please, make sure that independent, impartial and effective investigation in the reported crimes is carried out. Thank you for your action in this important case.

Yours respectfully,

SIGNATURE DATE

Prevod: Spoštovani gospod Bastyrkin, globoko me skrbi situacija za geje v Čečeniji in izjave gospoda Kadyrova, ki jih je v zvezi z njimi dal v intervjuju za televizijo HBO TV Channel. Nesprejemljivo je, da vladni predstavnik izraža taka stališča, ki so lahko sovražni govor. Pozivam vas k preiskavi, ali je Kadyrov kršil 282. člen ruskega kazenskega zakonika (Spodbujanje sovrašva ali sovražnosti in ponaševanje človeškega dostojanstva). Če je, vas pozivam, da ga postavite pred sodišče. Skrbí me tudi, ker se zdi, da niste preiskali niti navedb o preganjanju gejev niti domnevnih zunajsojdnih usmrtitev, ki so se po poročanju Novaye Gazete zgodile januarja 2017. Prosim vas, zagotovite, da se glede teh kaznivih dejanj sproži neodvisna, nepristranska in učinkovita preiskava.

**PETICIJA
ODLOČIMO SE ZA REŠEVANJE ŽIVLJENJ.**
Več o tem si preberite na straneh 10 in 11.

S podpisom te peticije zahtevam od evropskih vlad, da:

- odprete in povečate možnosti za varne in legalne poti za begunce_ke in migrante_ke,
- povečate kapacitete za iskanje in reševanje v srednjem Sredozemlju na območjih, kjer se zgodi največ nesreč, in sorazmerno s številom odhodov iz severne Afrike,
- prenehate s sodelovanjem z libijskimi oblastmi, ki begunce_ce in migrante_ke postavlja v nevarnost mučenja, posilstev in drugih zlorab v Libiji, in se namesto tega osredotočite na izboljšanje stanja človekovih pravic v državi.

PODPIS DATUM

HVALA ZA LJUBEZEN IN PODPORO

»LJUDJE IZ AMNESTY STE BILI OD ZAČETKA NA STRANI CHELSEA – POŠILJALI NA TISOČE PISEM IN PO VSEJ DRŽAVI IN SVETU ZANJO PRIREJALI DEMONSTRACIJE. HVALA VAM ZA VAŠO LJUBEZEN IN PODPORO.«

To je sporočila njena odvetnica Nancy Hollander, ko je nekdanji ameriški predsednik Obama januarja pomilostil Chelsea Manning, ki je tako bila izpuščena 17. maja 2017 (in ne šele leta 2045). S tem se je končala njena kazen zaradi razkritja zaupnih informacij, vključno z informacijami o možnih vojnih zločinih, ki naj bi jih zagrešila ameriška vojska. Neznansko smo veseli – kot tudi vseh ostalih uspehov, ki jih skupaj z vami dosegamo že desetletja. Ker naši uspehi pomagajo ljudem iz mesa in krvi, z željami in sanjami z vsega sveta. Naša pomoč jim resnično spremeni življenje – pogosto ga tudi reši!

In ti uspehi so pogosti – ne glede na to, da marsikdo »pestuje« cinično ali vsaj nejeverno predstavo, da peticije in apeli pač ne delujejo. Naj vam zaupamo: ljudje, ki trdijo to, govorijo na pamet. V Amnesty pa redno beležimo učinke našega dela in smo v stikih z ljudmi, hvaležnimi, ker smo na njihovi strani. Velikokrat nam sporočajo, da so uspeli prestati preganjanje le zato, ker so bili tisoči ljudi iz Amnesty na njihovi strani.

Verjemite nam, vaš glas in podpis in apel delujejo! Zato jih ne odrecite.

Zelo je pomembno, da naši apeli in peticije prejmejo čim več podpisov – predstavljajte si, da je vsak dodaten podpis nov korak, ki nas potisne dlje na poti do našega cilja. Praktično vsi naši apeli in peticije (saj veste, apel je poziv enega človeka (pismo), peticija pa takšno pismo, ki ga podpiše več ljudi) so objavljeni tudi na spletu:

www.amnesty.si/pisem-za-pravice.

A vemo, da naša spletna stran verjetno ni vaš priljubljen novičarski portal – zato vas na vse spletne akcije opozarjamo na družbenih omrežjih in v našem elektronskem glasilu Emnesti (prijavite se na www.amnesty.si – zgornji desni kot).

1, 2, 3 ... SPLETNEGA AKTIVIZMA

1. Na spletni strani www.amnesty.si se prijavite na e-glasilo Emnesti.
2. V naslednjih tednih preverite, ali ga dobivate: v Gmailu pristane v promocijah – s filtrom lahko preprosto označite, naj se vam v prihodnje dostavi v glavni meni (tako vam zagotovo nikoli ne bo ušel).
3. Odprite, preberite Emnesti.
4. **Kliknite na povezavo iz Emnesti in podpišite spletno akcijo:** žal dosti ljudi odpre glasilo, a ne klikne na podpis. Podpišite spletno akcijo kar takoj – zelo verjetno je, da boste kasneje pozabili, vzelo vam bo pa, obljubljam!, največ dve minuti.
5. Delite spletno akcijo s svojimi znanci, prijateljicami, družino ... Pomagajte nam širiti mrežo.

UKREPAJTE ŽE ZDAJ – PODPIŠITE AKCIJE V TEJ RUBRIKI

Vse te tri akcije so objavljene tudi na spletu, tako da jih lahko podpišete ali pridobite več informacij tam. Lahko pa uporabite te vzorce – in nam, **prosimo, podpisane verzije posredujte na Amnesty International Slovenije, Dunajska cesta 5, 1000 Ljubljana do konca septembra 2017.**

Namig: Če ste sami spleta veščji, lahko pisma na tej strani date podpisati svojim bližnjim, ki morda niso.

Foto: Tanja Ristič

LEGENDARNA PESEM JOHNA LENNONA BO ZAŽIVELA V SLIKANICI POMISLI

Mir nam ni podarjen. Je nenehna borba z nemirom, s katerim se dotikamo sveta.

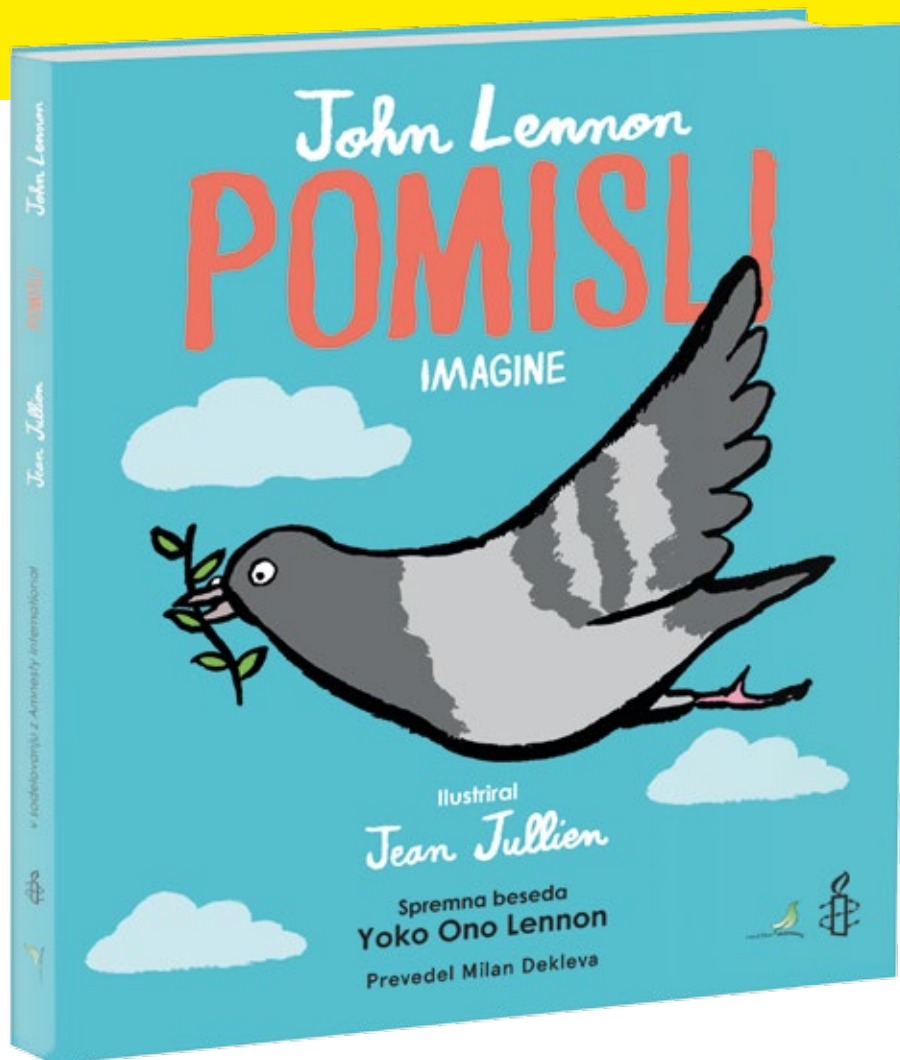
Pustimo mu biti, ne škodujemo njegovi plemenitosti!

Milan Dekleva,
ki je prepesnil pesem *Imagine*

Na letošnji svetovni dan miru, 21. septembra, bo izšla slikanica Pomisli – v slovenščino prepesnjena pesem Johna Lenona Imagine z igrivimi ilustracijami Jeana Julliena. Ta je ustvaril glavnega junaka – goloba pismonošo, ki širi sporočilo miru. Pesem Imagine je Amnesty International velikodušno podarila Yoko Ono Lennon.

**Z nakupom boste podprli
Amnesty International
in pomembno prispevali
k našemu delu za človekove
pravice.**

Več: www.amnesty.si/pomisli

NAROČILNICA

Prepesnil: Milan Dekleva. Ilustrator: Jean Jullien. Število strani: 32. Trda vezava. Format: 240 x 275 mm. Leto izdaje: 2017.

Da, želim kupiti slikanico Pomisli po ceni 12,90 EUR.

Število naročenih izvodov slikanice	Naslov za pošiljanje naročenega
<input type="text"/>	<input type="text"/>

Naročeno vam bodo poslali iz Založbe Narava po povzetju. Stroškov poštne ni.

Knjigo lahko naročite tudi preko spleta: www.zalozbanarava.si.
Več informacij prodaja@narava.si ali 04-280-2000, 04-271-1720.

Prosimo, pošljite naročilnico na: **Založba Narava, Britof 96a, 4000 Kranj.**

